45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 65 Կ. ՊՈԼԻՍ 7/20 ՅՈՒԼԻՍ 1901 3 ՐԷՊԻԹԷԼ ԱԽԸՐ 1319 — 7 ՅՈՒԼԻՍ 1317 ՇԱԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԷՔԵԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE FINANCIER ET LITTÉRAIRE

Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte,* 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի ճասէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 ղրշ.	60 ղրշ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

مطبعهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه‌خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی دائره خصوصه

«ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԷՔԵԱՐ» ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ

«Մանզումէ»՝ ութսուներեայ դադարէ մը ետ՝ այսօր վերսին կը սկսի հրատարակուիլ պատշաճական հրամանագրով։ Այս առթիւ կը փութանք մեր խորին երախտագիտութիւնն ու հատատարմութիւնը մատուցանել յոսա Գանոյից Ն. Կայս. Վեհափառութեան՝ Մեծազօր Իմ-ճակալին ՍՈՒԼԹԱՆ ԱԳԱ-ԻԼ-ՀԱՄԻՏ ԽԱՆԻ, որոյ հայրագորով եւ տիեզերաճուչակ գթութեան շնորհիւ «Մանզումէ» կը վերսկսի իր հրատարակութիւնը որ անուշադրութեամբ սպրդած սխալի մը պատճառաւ դադրած էր։

«Մանզումէ» վասն բանկագին կենաց Վեհափառ Սուլթանին միշտ աղօթարար ըլլալով առ Բարձրեալն Աստուած, կը բարեմաղթէ որ Ն. Կայս. բարեւար հովանաւորութիւնը վայելելու շնորհն ունենայ յաւէտ։

Ութսուներեայ ժամանակամիջոցը առիթ տուաւ մեզ լուրջ կարգադրութիւններ ընելու թերթին զարգացման նկատմամբ, ինչ որ պիտի տեսնեն ընթերցողք հրատարակութեան ընթացքին մէջ։ Մեր կարողութեան ներածին չափ բան չմնայ ներկինք և պիտի չմնայնք ՄԱՆԶՈՒՄԷԻՆ ամէն տեսակէտով օգտակար և չահեկան ընծայելու հասարակութեան։

Վաթսուն և հինգերորդ թիւն է որ կը հրատարակենք այսօր, ուշիմ ընթերցողք կը գնահատեն անշուշտ այն խնամքն ու զոհողութիւնը որք հետզհետէ կը փայլին ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ էջերուն մէջ։ Տպագրական գործէ հասկցողներ միայն գիտեն անպարծելի դժուարութիւններն ու խոչընդոտներն որք կը ցցուին ամէն նոր հրատարակուած թերթի դէմ։ ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ նման առաւօտեան թերթի մը մասնաւորապէս որ լրագրական ասպարէզին ամէնէն աւելի դրաւուած շրջանին մէջ սկսաւ հրատարակուիլ, բնականաբար պիտի անցնէր պայմանադրական ճգնաժամը, մինչեւ որ գոհացուցիչ դիրքի մը հասնէր, խմբագրական, գրաշարական և ուրիշ բազմաթիւի տեսակէտերով։

Ուրախ ենք որ այս երկու-երեք ամսուան մէջ ամէն դժուարութեան յաղթեցինք և ՄԱՆԶՈՒՄԷՆ այսօր կրնանք ներկայացնել իրրեւ խնամուած թերթ մը, արժանի հասարակութեան ամէն դատակարգէն կարդացուելու։

Յարգելով հանդերձ ծանօթ հրապարակագիրներն ու յօդուածագիրները, որք տուինք նոր գրիչներու ետ և ամէն կողմէ համակրութեամբ ողջունուեցաւ մեր այս ուղղութիւն։ Ջանացինք կարելի եղածին չափ պէտքութեամբ զարգարել թերթը, և երբ առեւտրականին, քաղաքականին, անտեսականին ու գիտականին պէտք կուտայինք, չէինք մոռնար նաև գրականը, ընտանեկանն ու զուարճալին։ Իսկ լուրերու թարմութեան մասին ընթերցողք ինքնին կը վկայեն ամէն առաւօտ, օրուան պաշտօնական լուրերէն, Պօրսայի, արտաքին հեռագիրներու և ներքին ու արտաքին լուրերէն զատ, կարդալով նաև Ազգային բամբին մէջ երկու-երեք սխալակ թարմ լուրեր, զուտ ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ լրաբերներէն խմբագրուած։

Այս ուղղութեամբ հրատարակեցինք մեր 65 թիւերն և այսուհետեւ ետ պիտի չարունակենք միշտ կատարելագործեալ թերթ հանել. քանի որ հասարակութիւնն ետ համանման գտնուեցաւ մեր ուղղութեան և բարեհաճեցաւ քաջալերել մեր թերթը։ Պիտի շարունակենք մեր երկու վէպերն ետ որոնցմէ մին ակամայ քիչ մը ընդհատեցաւ, որուն համար ներողութիւն կը խնդրենք։

Այս ամէնը ըսելով, պէտք կը տեսնենք կրկնել թէ ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ հրատարակութիւնը անոնցմէ մը չէ, անոր ապագան հաստատ հիմերու վրայ դնուած է ամէն տեսակէտով։ Երկար ժամանակ խորհած, չափած, հաշուած և թերթին բաւելու չափ դրամագլուխ ապահովելէ ետք միայն գործի սկսած ենք. հետեւաբար եթէ կան դեռ ետ թերեհաւատներ, նախանձողներու յուսահատութեանց ականջ կախող միամիտներ, այնպիսիները կը վստահացնենք որ ՄԱՆԶՈՒՄԷՆ տեղական ու և է թերթի չափ ապագայ ունի և պիտի յարատեւէ շնորհիւ իր ընթերցողներուն և համակիրներուն և իր անօրէնին անխոնջ աշխատութեան ու դրամագլուխին։

ՎԱՐԴԱՎԱՌ

(ՄՈՌՅՈՒԱԾ ԷՋԷ ՄԸ)

Զկայ աշխարհս մէջ ազգ մը, որ հնագոյն լլլի Վարդավառէն։ Զարս հինգ հազար տարուան ազգ է այս, զի հաստատուած է Նոյ նահապետէն։ Բոլոր Հայերն ի վաղուց անտի կը ծանին Վարդավառը։ Ամէն ազգ և ամէն տեղ Հայերը գոյնզգոյն ծաղիկներով մանաւանդ վարդերով վարդապակ զարդարուեցան և զարդարեցին նաեւ իրենց բազմոցները կամ տաճարները, անոր համար այս տօնը ՎԱՐԴԱՎԱՌ կոչուեցաւ։ Հայերն իրարու վրայ ջուր սրսկեցին կամ գնեաւ-բու և ձորերու մէջ լողացին, ազատներ թռուցին ի յիշատակ Նոյի և Ջրհեղեղին։ Մատաղներով ցնծացան յանուն Վարդավառի։ Այն օրէն ի վեր, Ջրհեղեղէն յետոյ, երբ Աստուած օրհնեց մարդկութիւնը և իր Միրանի Գօտին կապեց, այն օրէն ի վեր երբ Նոյ բազկատարած աղօթեց և Աստուծմէ օրհնութիւն խնդրեց համօրէն մարդկութեան համար, այն օրէն ի վեր տօնուեցաւ Վարդավառը։ Ո՞ լուսաբիւրներ ու կաթնաբիւրներ, ո՞վ ականակիտ վառներ, ձեր վճիռ կաթիլներ որք վէտ ի վէտ կը ցոլան, չեն մոռնար վկայ թէ Վարդավառն որքան կաթոգին և հաւատով տօնուեցաւ միշտ։

Ի հնումն, այս աշխարհախառնմբ տօնի օրն էր Նաւասարդի առաջին օրը «Ամանոր»ը, «Տարւոյն առաջին օր»ը։

Վարդավառի հինաւուրց տօնը ա՛ւելի փառաւորապէս սկսաւ կատարուիլ, երբ զայն Սուրբն Գրիգոր Լուսաւորիչ Նուիրագործեց կեսարիայէն Սուրբ Կարապետի մարմինն ի Մուշ փոխադրած ատեն, և այնուհետեւ եկեղեցական քնարն ալ սկսաւ գովասանել այն վարդը, որոյ կոկոնէն դուրս ծլեցաւ ու ծաղկեցաւ աշխարհի փրկութեան Արեւը, և որուն Կարապետն է, Վարդավառ Կարապետն է որ կ'երգուի և կը փառաբանուի ամէն ատեն ու ամէն տեղ ուր որ Հայ կայ։ Լսեցէք։

Սուրբ Կարապետ կանխեցուցին
Լուսակիզն չուրջառ հագուցին
Քրիստոսի գիրկը մկրտեցին
Շնորհատուր Սուրբ Կարապետ։

Սուրբ Կարապետ մկրտեցին
Հայերու քաղաքէն հանեցին,
Տարին Մշու սար Թաղեցին
Շնորհատուր Սուրբ Կարապետ։

Սուրբ Կարապետ ջորուն վրայ
Մայրը քալեց ծովուն վրայ,
Հայրը կուլար իրեն վրայ
Շնորհատուր Սուրբ Կարապետ...։

Այսպէս կ'երգէին և ցարդ կ'երգեն մեր մանուկներն ի ձեռին սաղ ունենալով։ Ո՞ր մէկ պապն ու մամ այս կրօնական տպւերգը չգիտեր և սրտանիզդ չեղանակեր։

Միշտ փառաւորութեամբ կը կատարուի Վարդավառը. ամէն տեսակ խաղեր և միանգամայն ըմբշամարտութիւն և գումէշներու իրարու հետ ոգորիլը տեսնուած են։ Այն որ Վարդավառը կը տօնէ ասուածատուն դրախտին վարդերէն է, և օրիկ մը այդ վարդը թող ըլլայ զարդ այն մարդուն գերեզմանին որ չատ տառապեցաւ...

ՎԱՀԱՆ ՎՐ. ՏԷՐ-ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Պէյկոզ 6 Յունիս 1901

Մանզումէ մեծ գոհունակութեամբ կը հաղորդէ իր ընթերցողաց թէ ծանօթ հրապարակագիր Վահան Վ. Տէր-Մինասեան սանձնուած է Մանզումէի կրօն. բաժինը. ամէն անոնք որ Խոնարհը կարդացած են, նոյն խորտիզը պիտի գան վերսին կարդալով Վահան Վ.ը Մանզումէի մէջ իրեն առանձնայատուկ զուարթ և հանրով ոճովը։

Ս. Խ.

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՄԱՅՐԵՆԻՔ ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք

Առաջնորդական խնդիր չէ որ պիտի յուզեմ, ո՛չ ալ Տնտեսական Խորհուրդը մասն պիտի ալլեմ։ Մեղի ինչ փոյթ թէ, Տիրապէտքիրի առաջնորդը հրաժարեցաւ, կամ Պիթլիզի առաջնորդը ճամբայ ելաւ։ Ասոնց պայմանագրական տաղտուկներ դարձած են հիմա, որ ամէն շաբաթ սիւնակներ կը գրաւեն թերթերու մէջ, Խառն Ժողովոյ գործունէութիւնը ցուցադրելու համար։

Մենք կարեւորին նայինք։

Մանչ զաւակ ունիք անշուշտ, այս տարուան կամ անցեալ տարուան չորրորդ Նշանաւորտ. ինչ կը խորհիք ատոնց համար։ Սանկ ձեզի օգնելու և կամ գտնէ իրենց անձնական ծախքերը հոգալու չափ գո՛րծ մը, բան մը գտա՞ք։ Զեմ յուսար, հրապարակը չատ նեղ է հիմա, մէկ գո՛րծ, հարիւր թեկնածու։

Ամէն պատանիներ, ինչ ալ բարեկիրթ, միւռոն կը կարէ երեսուն, ամէնքս, պարիզեա՝ քիչ չատ հմուտ հայ. սաճկ. դաղ. լեզուներու, քաջ գեղագիր, սակայն ափսո՛ս գործ չունին։ Ամէն մարդուս սիրտը բրիկ բրիկ կ'ըլայ այս նորածիլներու յուսալրէպ դիմումներուն առթիւ, բայց ինչ կարելի է ընել։ Քանի տարի ապաշ ձեռքէ ձեռք կը խլէին այս կարգի դեռաբոյս պատանիները, բայց այսօր դպրոցներ ողողած են ամէն կողմ, սկսեալ գաւառներէն մինչեւ Պոլիս, Եւրոպա, Եգիպտոս և այլուր։ Հետեւաբար մի՛ մեղադրէք ձեր զաւակները, եթէ հանկառակ իրենց բարեյաջողութեան չյաջողեցան դեռ գործ մը գտնել. ոչ ալ դպրոցներուն բան ըսէք, անոնց սորվեցուցածները ամէն պահանջ կրնան գոհացնել, պայմանով սակայն որ մարդու, պաշտօնեայի պէտքը զգալի ըլլայ հրապարակի վրայ։

Իմ կարծիքովս փոխանակ աս ու ան մեղադրելու, ապարդիւն դիմումներով ժամավաճառ ըլլալու, պէտք է կարուկ որոշում մը տալ, գուք ձեր ձեռքովը ընէ՛ք, ինչ որ ուրիշներու բարեյաջողութենէն կ'ապասէք։ Բանկ կուգամ որ զարգ ստեղծէք ձեր զաւակներուն համար և դժուար խնդիր չէ առաջարկածս։

Նախ կ'աղաչեմ, գործ ընելով գրաբարութիւն, փաստաբանութիւն, բժշկութիւն մի երազէք։ Այո՛ ես ալ կը փափաքիմ որ իմ ազգակիցներս միշտ բարձր դիրքի վրայ ըլլան, մաքուր հագուին, առաջնակարգ ընկերութեանց մէջ յաճախեն, և կարելի եղածին չափ մաքրութեան հակառակող գործերու մէջ չի գտնուին. բայց միթէ փափաքիլը ունենալ ըսել է։ Այդ էջերը գոյնենք և քիչ մը իրականին մօտենանք գործ ստեղծելու համար։

Առուտուր, ինչ անուշ, ինչ վեհ գործ է համը առնողին համար։ Ո՛և է մէկէ մը կախում չունի, անձնիշխան բառին կատարեալ իմաստով. մանաւանդ չեռուական, ալ ինչ կ'ուզէք։ Անհատական ապարէզ, լայն ընդարձակ, անհունն, մղեցէք ձեր զաւակները հո՛ն, տուէ՛ք ձեր կարողութեան համեմատ դրամագլուխ, ձեր խորհուրդներով առաջնորդեցէք անոնց անփորձ քայլերուն և երջանկութիւնն ու զուարճութիւնը պիտի ողողէ ձեր ընտանեկանը։

Ինչ առուտուր սակայն, ո՞ր չափ դրամագլուխ, այդ հարցումները մի ընէք, առանց գործնական մտքի յատկութիւններ չեն։ Անգամ մը գործին մէջ մտցուցէք ձեր զաւակը. 100 ղրուշն ալ դրամագլուխ է անոր համար 100 ոսկին ալ, փողոցները մանրավաճառութիւն ընելն ալ վաճառականութիւն է, ուրոպայէն մեծաքանակ ապրանք բերելն ալ, ինդիրը սկզբունքին վրայ է։ Ձեր զաւակը մտքը թող դնէ անգամ մը թէ «վաճառական պիտի ըլլայ» այս համոզումով ճամբայ ելլելէ ետք, յաջողութիւնն ապահովուած է։

Ինչ կը կարծէք, այն մեծաբուռա վաճառականներն որոնց ստիներուն քանակութիւնը լսելով կը սքանչանաք, միթէ հարո՞ւստ ծնան, մեծ մեծ դրամագլուխներ գտան իրենց առջեւ։ Ընդհակառակը անոնցմէ չատեր հինգ փարա դրամագլուխ չունենալէ զատ. չենք չնորհք կարդալ դրել իակ չէին գիտեր. մինչդեռ ձեր զաւակներ իրենց դատարակութեան, բարեկրթութեան և ուսման շնորհիւ յառաջդիմելու ճամբուն կէսն առած են արդէն։ Մի միայն յաճառ կամք մը կը պակսի իրենց մարդ ըլլալու. և ան ալ դուք պիտի ներշնչէք անոնց մաստաղ մտքին, ձեր գորովալից յորդորներով։

Մեծամտութիւնը ձգեցէք մայրե՛ր, անհաչիւ գուրգուրանքներով մի մեղկացնէք մեր երիտասարդները, թողէք որ մարդ ըլլան, աշխատին, քրտնին, վազեն, ապագային պիտի օրհնեն զձեզ։ Քաջալերեցէք, իրախուսեցէ՛ք, «գործին գէշը չըլլար» ըսէ՛ք և վաղուընէ իակ փոքրիկ դրամագլուխ մը ճարել ջանացէք։

Եթէ առարկութիւն ընէք որ դրամագլուխ չունիք, հապա՞ օրէ կը վասարկիք, օրէ կ'ուտէք, չեմ ընդունիր։ Եթէ ձեր աղջիկներէ մէկուն թեկնածու մը կլլէր, դանէ՛, գտնէ՛ հինգ կամ տասը ոսկի պիտի չճարէ՞ք օժիտ պատրաստելու համար։ Մանչերն ալ ձեր զաւակներն են, անոնց համար ալ զոհողութիւն մը ըրէք, փոքրիկ դրամագլուխ մը հայթայթեցէք և պատրաստած պիտի ըլլաք անոր ապագան ու նաև ձեր ծերութեան հանդիսաը։

Իսկ եթէ յամառիք ձեր սին դիմումներուն մէջ ու սպասէք որ այսինչ աղան ու այսինչ էֆէնտին գործ գտնեն ձեր զաւակներուն, աւա՜ղ, դուք տեղը ժամավաճառ պիտի ըլլաք։

Դուք ձեզի օգնեցէք որ Աստուած ալ ձեզի օգնէ։

Այս է յառաջադիմելու, մարդ ըլլալու միակ միջոցը։ Երիտասարդ մը մինչեւ որ իր հոգին չվատանի, մինչեւ որ ամէն դան իրմէ սպասելու չվարժուի, չատ դժուարաւ կը յաջողի։

Ճ.

ԻԶՄԻՐԵԱՆՑ ՄՐՑԱՆԱԿԸ

Եղնութիւն մը չէ՝, սխալ կամ ծիծաղելի, եղլալ մեր դրականութեան օգտին քարեգործական, «մեկենաս»ական պարագայ մը նկատել, երախտագիտական զանազան ցոյցերով և կերպերով, կնայակ մը՝ որուն սակայն օգտակարութիւնը, տարիներու յաջորդական շրջանին մէջ, ա՛նքան անուշ արդիւնքներ տարբեր քաղի մը պիտի կարծուէր արդարանալու համար, անչուշտ։

Տարիներէ ի վեր, տասնը չորս տարիէ ի վեր, ամէն տարի, միշտ Թարգմանչաց ասնին ծրը, Թրքահայ «Ինտելիգենցիայն» կը համախմբուի Ղալաթիայ Խորհրդարանին մէջ, սեղեկագիրներ, ճառեր իրարու կը յաջորդեն, գնահատական և քաղաքական մրցանակներ կը բաշխուին, և երախտագիտական ու յարգական օրհնութիւններ կը նուիրուին Իզմիրեանցի անմահ յիշատակին, — ճիշդ դպրոցական մրցանակաբաշխութեան հանդէսի մը պէս՝ ուր, ուսանողութեան ամբողջ շրջանէ մը ետքը, շաբաթուան ճառերու, երգերու ու մրցանակներու փառաբանութեան մը մէջ, գպրոցին դերը, գիտութիւնն ու ուսումը կը պանծացնեն։ — և չեմ գիտեր թէ այդքան տարիներէ ի վեր Հայ գրականութիւնը ո՞րքան զարգացած է, Հայ մատենագրաները քանի՞ հատ «հայացի» գործերով ճոխացած են՝ նոյն իակ կտակարարին կամքին համեմատ, քանի մը վարդապետներու և բանաստեղծներու գրպանները պարարտանալէ զատ, — երբ սակայն այդ կտակը կրնա՞ր ըլլալ մը, Հայ գրականութիւնը զարգացնել և օգտակարութեան ասէլի՛ ընդարձակ սահման մը ունենալ իրեն համար, օգտակարութիւն մը՝ որ ուղղակի հանրութեան հասնէր. ու Իզմիրեանց՝ Հայ գրականութեան ճշմարտապէս մեկենաս մը ա՛ն ատեն պիտի կրնար եղած ըլլալ։ Բայց այն եղանակը՝ որուն համեմատ այսօր կը գործադրուի կտակը, հանգամանքը չունի բնաւ ցանկացուցած արժէքն ու օգտակարութիւնը յառաջացնելու անոր։ Ցանցանքը Իզմիրեանցին չէ՝ անչուշտ։ Իզմիրեանց՝ մէկն է այն քարերարանքէն՝ որոնց մէջն և ուկորին մաս կը կազմէ օգտակար բան մը ընել գրական, կրթական, գիտնականական տեսակէտով մը։ Իզմիրեանց, հաղուագիւտ տիպար, իր ցեղին մտաւորական կեանքին նը-կատմամբ իր ունեցած հպարտ հայեցողութեամբը՝ չէ եղած մեր հասարակ ըմբռնումներով հարուստներէն, — որոնք իրենց քարերարի բովանդակ փառասիրութեան մէջ գտնուցած կը դդան ինքզինքին՝ դպրոց դասու մը շաղիկներու պատրաստութեան և կամ ժամու մը չինութեան համար սաչափ ոսկի ծախքը սատանելով, օրինակի համար —այլ որ կրցած է, մտածումներուն ամէնէն ազնուականովը, ամէնէն աւելի գեղեցիկ նպատակի մը միջոց ծառայեցնել նիւթը, — Մաքին, ու աւելի՛ գեղեցիկ, Հայ Մաքին։ Եւ այսոր համար անչուշտ, անիկա նորէն եւ աւելի՛ն արժանի պիտի ըլլար այն բոլոր երախտագիտական արտայայտութիւններուն որոնցմով այսօր կը վերաբերուի անոր յիշատակին։ Եւ ոսկայն, նպատակէն դուրս, իրողութեան մէջ հեգնութիւն մը չէ՞ այսօր բարեգործութիւն մը համարել այդ կտակը՝ մեր գրականութեան համար։ Ինչո՞վ պիտի կարենար արդարանալ անիկա, մտածելով որ ամէն գործի արդիւնքը պիտի հատատէր արժէք մը կամ ոչ։

* *

Վերջին տեղեկագրէն տեսնուեցաւ որ կտակին գործադիր Ծանձնաժողովը, իր կողմէն աւելցուցած տրամադրութեան մը համաձայն, իւրաքանչիւր երկու տարուան բաշխուած մրցանակներէն աւելցած գումարը պիտի յատկացնէ Սանակ-Մեսրոպեան անուան տակ մանուկներու՝ մը՝ որուն չարք պիտի կազմեն հիներու ընտիր մատենագրական երկերը, որոնց առաջինը արդէն «Գիրք Թղթոց»ը հրատարակութեան տրուեր է։ Կ'երեւայ թէ Ծանձնաժողովը սատնչէրս տարիէ ի վեր վերջապէս նոր կ'արթնայ և պէտքը կը զգայ սոյնօրինակ անօրինութեան մը որ ապահովաբար կտակին իրապէս արդիւնաւոր մասը պիտի կազմէ։ Եւ հոս է որ Իզմիրեանց մրցանակը իր մանուաղ հանգամանքէն դուրս ելնելով — մինչեւ հիմա մանուաղորներու յատկացուած ըլլալուն համար, — հանրօգուտ գոյն մը առնելու միտում մը ցոյց կուտայ, ինչ որ կատարեալ պիտի ըլլայ՝ եթէ տրամադրութիւնները և խորհելու եղանակները քիչ մըն ալ ընդարձակուին։ Այսպէս, Ծանձնաժողովը իր գերը գերազանցած պիտի ըլլայ՝ ոչ թէ տարեկան աւելցած գումարներով՝ այլ երկու երեք տարուանը ամբողջ իբր դրամագլուխ գործածելով Հրատարակչականի մը հաստատման։ Ո՛չ, այս ա՛նքան առնէ ի վեր ցանկացուած ու ա՛նքան անհրաժեշտ Հրատարակչականը, որ Հայ գրականութեան զարգացման ամէնէն զօրաւոր ապաւէնը սանմանուած է ըլլալու, և որ, Արա. Յարութիւնեանի բառերով, «դարագլուխ մը պիտի բանայ Թրքահայ մտաւորական կեանքին ու գործունէութեան», վերջապէս պիտի կրնայ իրականութիւն գտնել Իզմիրեանցին շնորհիւ, այսպէս եթէ մէկ կողմէն անոր յիշատակին փառաւորումը ա՛նքան աւելի պիտի մեծնայ որքան չէ եղած մինչեւ հիմա, միւս կողմէ ալ արդէն դաս մը ըսել պիտի ըլլայ մեր Պոլսեցի հարուստներուն՝ որոնց անգամ մըն ալ կոչում ուղղելու հարկէն դատ պիտի մնանք։

Այո՛, կտակին երկու երեք տարուան տոկոսները Հրատարակչական բաքանչելի կազմակերպութիւն մը կրնայ առաջ գալ, Հրատարակչական մը՝ որուն սահմանը սակայն չի նեղնայ սո՛ակ բանաստեղծական կամ վանական գործերու հրատարակութեամբը, այլ ինչ որ ընդհանուր միտքը ունի իրեն մասնաւորապէս՝ տեղ գտնելիք հրատարակելի գործ։ Արդէն «հայեցի»ն չատնեղ առեղծուածն է որ կ'ըմբռնուի՝ ազգագրական գործի մը կամ վանքի մը վրայ գրուած պատմութեան մը վերագրելով զայն։ «Հայեցի» գրականութիւնը կայ, որ իր մէջ ունի «հայեցի» բանաստեղծութիւն, «հայեցի» վէպն ու հէքեաթը, «հայեցի» գեղեցկագիտութիւնը, վերջապէս հայ կեանքին քաղուած որ և է ուսումնասիրութիւն։ և այդ «հայեցի» գրականութիւնը մեր դաւառի գրականութիւնն իակ է։ Ինչպէս ուրեմն մեր դաւառայի գրողները, — այն մէկ քանի գրողները՝ որոնց սաղանդը չէ որ կը պակսի. — իրենց տեղական բնաւոր գործերովը չեն դիմեր մրցանակի վարձատրութեան։

Այսպէս, որքա՞ն յանձնարարելի պիտի ըլլար հիմակուընէ՝ Հրատարակչականին հրատարակութիւնները մասնաւորապէս գրաւել տալու դաւառական երկերով։

* *

Իզմիրեանցէն մինչեւ հիմա փոխուած են գրական պայմանները, ըմ-

բբռնումները, պէտքերը, վերջապէս ժամանակի գրական ոգին՝ որուն պէտք է հետեւիլ, զարգացման — ինչ տեսակետով ալ ըլլայ — ճամբուն վրայ։ Հիմակ հրատարակչական մը ամենէն առվի օգտակար մրցանակաբաշխութիւնը կրնայ ըլլալ, քան մրցանակի արժանացնելը այս կամ այն գործը՝ որուն տերը էն առաջ իր համաբնին ու փառասիրութիւնը խորհելով աշխատած է։ Զինք կրնար ըսել որ Իզմիրանց կասկը ամբողջապէս բարեփոխման մը ենթարկելով՝ Հրատարակչականի մը գոյութիւն, քանի որ պիտի դտնուին տարիներ թէ՝ կասկի մը կէտ առ կէտ և անայլայլ գործադրութիւնը նոյն իսկ համալսարանային օրէնքներով վաւերացուած է։

Բայց որովհետեւ ամէն օրէնք իր բացառութիւնը ունի, կարելի է ուրեմն, բացառաբար, Իզմիրանց կասկին ալ երկու երեք տարուան ամբողջ տակոսը յատկացնել միայն Հրատարակչականի մը հիմերուն հաստատմանը, պէտք եղածին չափ շուտով տիրանալու համար անոր։ Եւ կը կարծենք թէ ասիկա Կարկին Գործադիր Ընկերակցութիւնն կրնայ չատ խելացի և ամենէն յաջողականօրէն յիշատակելի անօրինութիւնը պիտի ըլլայ՝ որուն արդէն ապրելը չկրնար ըլլալ նոյնութիւնը Իզմիրանցի և այդ անօրինութեան նպատակներուն։ Եւ մվ պիտի տարակուսէր թէ Իզմիրանց ալ այսպէս պիտի չխորհէր, եթէ մեռած չըլլար հիմա։

ԱՐԱՑ

Անկողմնակալութեան համար մեր սիւնակները բաց պիտի հանդիսանան, չենք ծածկեր թէ համակիր չենք յարգելի յօդուածագրին։ Կասկները նուիրական են և պէտք է անխիսիս մնան։ Հրատարակչական մը ունենալ փակելի է և օգտակար, ինչպէս և օգտակար է նաեւ ունենալ լաւ պատրաստուած դասագրքեր և քանասեղծական գործերը քաջալերող նոմիրատուութիւններ։ բայց այս ամէնը պատճառ մը չեն որ Իզմիրանց կասկը բարեփոխենք բարեբարին կամքը եղծանելով։ Ծ. Խ.

ՄԵՐ ԴՈՐԾԱԿԱՑՆԵՐԸ

ԿԵՍԱՐԻԱ.—Օնիկ էֆ. Ս. Գուլյուսեան։

ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ.— Սպէտան էֆ. Դարլանեան։

ԱԳՇԵՀԻՐ.—Կարապետ աղա Փափազեան։

ԽԱՐԻՇԻՑ

ԻՍՄԱԼԸ ԱՀՎԱԼ

Բարիզ պօրսաբնտա սարբաֆանքն պանգաղարը բուսումը սելլալիէին մրգասարը աղիմէնի թային խաէրք, Մալիէ նէգարէթինէ, թէրթիպ օլնան թարիֆէյէ միթէալիզ էմնամէյի բէսմի զաղէթա նէյր էյէմիշ տիր։

—Սբանեա միսթէմէլքաթբնտան Ֆէրնանտ Բօ առասբնէն Սյմանեաեա ֆիրուբէթ օլնանշաղը հագգնտաքի բիվայէթ՝ Մարիա մէհաթիլ սիեսարէյէսինաէ թասիզ օլընամագտա տբը։

—Բաբա հազրէթլէրի Սբանեա իլէ օլան գոնգօրատթօնքն ենէնլանէն թէագիզ վէ թասիլնի գապաւ էյէմիշ տիր։

—Մ. Գրիսլինին նաբօլիաէ աղբը պիր խանթալրզա տիւչար օլսուրքնը կազէթալար բիվայէթ խոյոր։ Ամվալը սրհիյէսի՝ ադրպպաբնը էնտիչէնաք իթմէքտէ պուլընյոր։

—Կէչէն սալը կինի Ֆրանսըզլարքն եօրթուսը զայէթ մուչաչա պիր սուբէթաէ իճրա օլունմըշ, վէ Լէյլան մէյսանբնտա պէր միսթաա թէրթեպ օլրկան բէսմը կէչիա՝ ֆէվզէյաաէ մանթաղամ պիր սուբէթքէ վուգու պուլմուշ տբը։

Կիզէրկէաա թօրլանմըշ օլան պինլէրթէ էհալի՝ բէսմի կէչիաէ կիսէն ապաքիրի ալէթթէվալի ալգըչամըշլար տբը։ Ֆաա հէյեթը ֆէվզէյաաէյի սէֆարէթի տախի բէսմի կէչիաի թէմաշա իթմիշ տիր։ Բէյիսը հիւքիւմէթ Մ. Լուսպէ պայէթ քարլագ պիր սուբէթաէ ալգըչանմըշ տբը։

Միւշարիէյէ՝ ալաֆրանկա սաաթ պէշ պուչուգտա էլլիզէ սէրպբնա ավտէթ էյէմիշա վէ հարպկէ նագրբը ճէնէրալ Անտրէյի քէմալը չէվզ իլէ թէպրիք էյէմիշ տիր։

—Բուսիա միսթէթիէպաթը պէրվանէ վէ պանթիյէ իսթիեաք ֆրբգալարընը թէչիլ իթմէք իւզրէ, պու սէնէ տախի 308,509 դուրա էֆիրատը ալընմասը հագգնտա պիր էյիը իմբէրաթօրի սաաբբ օլմըշ տբը։

—Շեմսիյէ գաատր ումուրը խայրիյէյ պիր գաչ միլիօն լիրա վէրմիշ օլան ատապը սէրվէթաէն Մ. Դարնէֆ, թէչէպպուսաթը մուսթէֆիլիյէյի խայրիյէյ 56 միլիոն լիրա տտա թէվզի էյէյէհէյինի «Նիւ Եորք Հէրալտ» կազէթասը մուհարրիրլէրինաէն պիրինվ պէյան իթմիշ տիր։

—Իթալիա հիւքիւմէթի Իսկիլիէբրա տօնանմասընդն Իթալիա սուլարընտա մանէովրալար իբրա իթմէսինէ միսասաաէ էյլէմիշ տիր։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ

Իսմա Պուրը միսամէլիքէսի էհալիսինաէն օլուպ, Իսկիլիզլէրէ գարշը սիլահպէտաթ օլմասընտան սոլայը, ախիրէն Տաարէսի աէ սիվանը հարպ թարաֆընտան խասամ մանքիսմ իսիլէն պիր Պօէր հագգընտաքի գարար՝ պու քէրրէ Միտրալպուրկտա մէվգիի իմբաեա գօնբլմըշ տբը։

—Բէյթ օրհնատան վարիա օլան պիր թէլէկրաֆնամէյէ նագարէն, Հէլպրուն իւզէրինէ իլերուլէմէքտէ օլան Իսկիլիզլէր՝ Պօէրլէրին իւզէրինէ հիւճում իսէրէք, Օրանմ բէյիսի հիւքիւմէթի Մ. Թեմայնը զէվճէսինի էսիր իթմէյէ մուվաֆֆագ օլմըշլար տբը։ Օրանմ հիւքիւմէթի Ֆէրագը բէսմիյէսի տախի պունարընն էլինէ կէչմիշ տիր։ Բէյիս Շեմանի իսէ, Նիւմէթիյէ ֆիրար իսէպիմի տիր։ Պօէրլէր Հօֆգուպ ճիվարընտա պուլընան Իսկիլիզ սասքիրի իւզէրինէ հիւճում իսուպ, պիր խայլի սաքէր իթիաֆ էյլէմիշլէր տիրա։ Շէնրի հալին օն պէշինճի կիւնիւ Զիրօֆթ ճիվարընտա վուգու պուլան մուհարէպէտ տախի՝ Պօէրլէրէն 3 քիչի թէլէֆ վէ 43 քիչի էսիր օլմըշ տբը։

—Պիր Պօէր միֆիրէլէսի՝ Բրէթթօրեա գէրբպինտ, Համանգրալ նամ մանտալտ քային հայմանթի սէթօլարը իւզէրինէ հիւճում իթմիշ իսէպ, պիրի մագթուլ վէ իքիսի զայէթ վախիմ սուբէթաէ օլմագ իւզրէ սէօրթ մէնբուռ պրագարագ բիւճարա մէճբուր օլմըշ տբը։

Իսկիլիզլէրէն պէնճագ իքի քիչի խաֆիֆ սուբէթաէ մէճբուռ օլմըշ տբը։

—Լօրա Բիչնէրին Բէյթթօվասան քէչիաէ էյէմէյի պիր թէլէկրաֆնամէյէ կէօրէ, Պօէրլէր՝ Դրա միսթէմէլքէսի սախիլինաէ քային Մօրէյպուրի չէհրինաէ պիր խայլի մէպանի ումումիէ իլէ պագը չիֆթիլիքլերի սթէչէ վէրիպ, քեամիլէն թասրիպ իթմիշլէր տիր։

— Գրագրանիթաէն վարիա օլան մալիսմաթա կէօրէ, Իսկիլիզ սասքիրի Բօ ճիվարընտա Պօէր օրասուկհանը իւզէրինէ հիւճում իսէրէք, պունդբրատա 31 քիչի էսիր վէ 56 պարկիր դապթ էյէմիշլէր տիր։

—Պլէօֆճնթատան«Տէյլի Նիյուզ» կազէթասընա վարիա օլան մալիսմաթա կէօրէ, մանը հալին ծրնոը կիւնիւ չէհրի մէզքիրընն ճէնուզ ճիհէթինտէ Պօէրլէր իլէ Իսկիլիզ սասքիրի պէյնինտէ չիտտէթլի պիր միւսաատէմէ վուգու պուլուպ, իքի թարաֆտան քիւլիսէթլի՝ սասքէր թէչէթ օլմըշ տբը։

— «Վէրլի Տիսրէյ» կազէթասընն իշարընա կէօրէ կէչէն չարշանպա ագատը իթթիհատ իսէն մէնլիսի վիւքէլասա թրանսպորտ մուհարէպէսինէ պիր ան էվէլ խիթամ վէրիլմէսի ղումբնտա թէչտապերի ճիտտիյէ վէ գաթիյէ իթթիհազ իսիլմէսի իչուն միւզաքէրաթ ճէրէյան իյլէմիշ տիր։ Իլք թէչէպպիւս օլմագ իւզրէ թէրքը սիլահ իսիլմէսիյի թաղտիրատ էմվալ վէ էմլաքրն միւսասաէրէ օլընճաղընը միսթէզամին օլարագ պիրթին Աֆրիգայի ճէնուպի էհալիսինէ խիթապէն ումումի պիր պէյաննամէ նէյր իթմէսի իչուն Լորտ Բիչնէրէ էվամիրի գաթիյէ վէրիլմիշ տիր։

Ֆրանսա միսթէմէլքաթնտան ճիպոտի իլէ Իթալիանքն Էրիթրէ միսթէմլէքէսի հուտուտը հագգընտա պուքիրէ Բօմտուա Ֆրանսա Սէֆիրի Մ. Պարէր իլէ Ֆթալիա խարիճիյէ նագրբը Մ. Բրիսէթի արասընտա պիր Բրթթագել ադ՝ օլընմըշ տբը։ Մէզքիր Բրբրթօղօլան պիր սուբէթի խարիճիյէ նագրբը Մ. Տէլգնաէ թարաֆընտան մէնլիսի վիւքէլաեարդ օլընճաղ տբը։

ԶԻՆ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Բէօնէյէ Զ-ՅՈՒՆԻ կազէթասընն իֆգաուէսինէ կէօրէ Զին սասքիրի Գօրէ հուտուտընտան չէքիլմիշ օլուռզլարընտան, արթզգ հուտուտը մէղքիւրէտ ամարը էնտիչէ քամիլէն միւռուտիի օրմուշ տբը։

—Բուսիա հիւքիւմէթինին Լոնտրա սէֆարէթի միսթէչտը՝ Բէքին սէֆարէթինէ թային օրունմիշ տբը։

—Իթալիա հիւքիւմէթի վասիլիանը Զինտէ միսթէմէքքին Ֆրանսըզ միսիոնէրլէրինին հրամայէսինի տիկէր պիր տէօվլէթէ թէլքք իթմէսինէ բէսմէն մուհարիպէթի իթմէքտէ վէ Վասիկանը էօյէ պիր հագգա մալիք օլմասընընը պէյան իյլէմէքտէ տիր։

—Իթալիանքն Զինտէ քային Սան Մուն քէօրֆիզինի իչիալ իթթիյի բիվայէթը թէճէտիւա իթմիշ իսէ անէ գաղիճանա պու գէրէ Բօմտուա Ֆրանսա Սէֆիրի Մ. Պարէր իլէ Ֆթալիա խարիճիյէ նագրբը Մ. Բրիսէթի արասընտա պիր Բրթթագել ադ՝ օլընմըշ տբը։ Մէզքիր Բրբրթօղօլան պիր սուբէթի խարիճիյէ նագրբը Մ. Տէլգնաէ թարաֆընտան մէնլիսի վիւքէլաեարդ օլընճաղ տբը։

—Հապէշլէր չու սան կիւնլէրէ գասար Սօմալի բէյիսինէն նէբէտ օլսուրզնա վագքի օլամամշլար իսէպ, Սօմալիլէրին միսթէֆիգի պուլընան պիր ախէր գապիլէյէ զալէպպ էթմիշլէր, լաքին Էրզագրն գէրլէթինաէն նայի չօգ սրգբլմագտա պուլընմըշլար տբը։

—Սամերիգասա ազճագլար տէրճէյի իթիասը պուլմուշ իսէպ տէ, Զիզակօսա հալա չիտտէթլի տէրարէթ հիւքմ գէրմա օլմագտա տբը։ Էյլէյի հաֆֆթա սրճադտան 600—700 վէֆիլաթ վուգու պուլմըշ տբը։

—Ֆիլիբբինն ճէզայիրինաէ ճէնէրալ Պէլլարմինօ վէ 1000 նէֆէր մայէթի տբը Թէսալիմիյէթ էթմիշլէր տիր։

—Ֆիլիբբինտէ թէէսսիս օլընճաղ եէնի կէօմրուք թարիֆէյէրի Սամերիգա իլէ Սբանեա մամուլաթնա միսասաէքարանէ օլուպ, սայիր տէօվլէթլէր մամուլաթը իչին, ուսուլը հիմայէ իթթիխտոզ օլընճաղընտան, սէնէվլի 15,000,000 սօլար պիր վարիտաթ հուսուլէ կէլէճէյի թահմին օլընմագտա տբը։

—Խարգով չէհրի բօսթասընդն էմանէթի նագդայէ չիսպէսինտէ ազէ չանթալարը գաբալը վէ պուլմուի իլէ մէօհբրլի օլտրդը հալա 7,000 բուպլինք պիր էմանէթին աշբրբլմըշ օլմասը մէմուրինի այիսէսինի չաշբրթմիշտբը։

— Ճէնուպի Բուսիատա եաղմուրընն տէվամը մահուլաթընն սէնիյի սապրգատան 15 կիւն էվէլ պէշիմէսինէ սէպէպպէյէթ վէրմիշ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Բարձր. Տատեան Ցարութիւն փաշայի հիւանդութիւնը ապաքինիլ ըսկրսած է։ Բժիշկները՝ օդափոխութեան համար յարմար դատած են Գընալը կգրեն։ Կ'ըսուի թէ Թիրեաքեան կարապետ էֆ.ի նոյն կղզւոյն մէջ ունեցած մեծկակ բնակարանը պիտի վարձուի Նարին Բարձրութեան համար։

—Տ. Բաբկէն Ծ. վրդպ. Կիւլէսերեան, Իսկիւտարի Ս. Աչ եկեղեցւոյ քարոզչի պիտի կարգուի եղեալ Ս. Պարիարքին կողմէ։

—Բուսկիլ-Հիսարի Թաղ Խորհրդոյ ընտրութիւն կատարուեցաւ նախագահութեամբ Շահպազեան Տ. Ցակոբեան Ծ. վարդապետին. ընտրութեան արդիւնքն հետեւեալներն են։

Երուանդ էֆ. Զաքուչեան, Եղիշա էֆ. Պէօրէկեան, Միքայէլ էֆ. Շիշմանեան, Կարապետ էֆ. Տէր-Աբրահամեան, Պարգեւ էֆ. Ցակոբեան։

Շեշմանեան Միքայէլ էֆ.՝ այժմէն իր հրաժարականը ղրկած է Ս. Պատրիարքին։

—Արմաշու դպրեվանքի Որբանոցի տեսուչ՝ Տ. Տիրայր վարդապետ Մարգարեան չորեքշաբթի օրը մայրաքաղաք եկաւ։ Արմաշէն եկած առենը, Նիկոմիդիոյ առաջնորդին յանձնարարութեամբը Օվանէզ գացած է Տ. Տիրայր վարդապետ, և հոն տեղի եւ կեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցած և երկու անգամ քարոզ խօսած է ի հոգեւոր մխիթարութիւն Օվանէզի ժողովրդեան, որ երբեմն կայս. Փողերանոցի տարեկան ածուխը կը հայթայթէր, Զրբ նորակերտ մեքենաներու առթիւ հանրային ածուխը չէր գործածուեր։

—Տ. Տիրայր վարդապետ՝ վաղն առաւօտ Բերայի գերեզմանատան Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ Ս. Պատարագ մատուցանելու հրաւիրուած է և օրուան Տաղաւարին առթիւ Վարդավառի քարոզը պիտի խօսի։

Իսկ յառաջիկայ երկուշաբթի օրը, Վարդավառի Մեռելոցին, Սուրբ Սարգիսի եկեղեցւոյն տօնադարձը ըլլալուն՝ հոն ալ Պատարագ ընելու հրաւիրուած է։

Արդէն Սուրբ Սարգիսի Ս. Կարապետ եկեղեցին քանի քանի շաբաթներէ ի վեր եկեղեցական արարողութիւններ չեն կատարուիր, Ս. Պատարագ չի մատուցուիր։ Ոչ պիտի յանգի սաղ վախանը, քանի որ Կրօն Ժողովոյ օրակարգը մանելու իսկ արժանացած չէ։

—Պրուսայի առաջնորդ՝ Տ. Յովհաննէս եպիսկոպոս Արշարունի, իր անձը՝ 1000 լիրայի ապահովագրած է, կասկելով որ այս գումարին կէսը, 500 լիրան՝ Սգդ. Ֆիւանքրանցի հասատութեան նուիրուի, իսկ մնացեալ 500 լիրան՝ իր քրոջը և ժառանգորդացը։

Որպէսզի կը տեսնենք առաջին անգամ Արշարունի Սրբազան չէ որ այս օգտաշէն խորհուրդը կը դնանայ, այլ մեր բարձրատիճան եկեղեցականներէն ոմանք ալ ինքզինքնին ապահովագրած էին, ինչպէս Ս. Երուսաղէմայ Գասոր. Փոխանորդ՝ հանգուցեալ Տ. Սիմէոն եպիսկոպոս Սէֆէրեան՝ որ ինքզինքը 250 լիրայի ապահովագրած ըլլալով, յետ մահուան՝ Ս. Ցակոբայ Մայրավանքին կտակեց սոյն ամբողջ գումարը։

—Պէրպէրեան վարժարանի հիմնադրութեան 25ամեայ յոբելեանի առթիւ նուիրատուութիւնք կը շարունակուին։ Պէրպէրեան վարժարանի սաները՝ իրենց մէջ թերեւաբար 20 լիրա հանգանակած, և Ս.Հ Պատրիարքին ղրկած են՝ իբրեւ նախագահ՝ նոյն յոբելեանը կազմակերպող կարգադիր յանձնաժողովին։ Ուրիշ գրագէտներ ալ պիտի մասնակցին զանազան գրական նուէրներով ու քանասիրական աշխատութիւններով։ Կը լսենք թէ՝ տասնի չափ նախկին աշակերտներ ալ, տարեսկան լիրա նուիրած են վերջերս։ Տ. Մկրտիչ Եպիսկոպոս Մուրատեանց ընդունած է սիրով՝ յիսուն օրինակ ղրկուած պատրիարքական կոնդակէն բարեկեցիկ անձնաւորութեանց ղրկելու աշխատակցութիւնը։

«Վաղուան դրականութիւն» առաջնորդողները՝ Պէրպէրեան էֆ.ի Ցորելեանին առթիւ մտադիր են իրենց երեւակայական գրականութիւնէն ոսկանիկ նմոյշ մը ներկայացնել, եթէ մինչեւ 25 տարի կարենան պատրաստել։

—Ողբացեալ Ալիքսան էֆ. Արփիարեանի մահը՝ նոր յայտնութիւն մը մէջ տեղ հանեց։ Ուսումնական Խորհրդոյ անդամ Պետրոս էֆ. Կարապետեան, որ միանգամայն Պէրպէրեան վարժարանի նախկին շրջանաւարտ սաներէն է, Ուսումն. Խորհրդոյ Քարտուղարին յուղարկաւորութեան օրը՝ արտասանած դամբանականին մէջ ըսաւ թէ, «Կրթական ծրագիրները պատրաստողը՝ Ալիքսան Արփիարեանը եղած է. եւ թէ, Ուսումն. Խորհրդոյ գործը՝ մի միայն պզտիկ սրբագրութիւն մը եղած է։»

Այս խօսքերը ընելէ զատ, եղբայրացուց Կարապետեան էֆ.։ «Ալիքսան Արփիարեանը կ'ապրի, քանի որ կրթական ծրագիրները կը մնան։»

Մենք որ կրթական ծրագիրները՝ Պէրպէրեան-Ռէթէոս էֆ.ի գործը նրկատած էինք ու անոր փատրին կապուած, հիմայ կը հաստատենք ճշմարիտ իրողութիւնը, եթէ սակայն ճշմարիտ է։ Աւելի իրաւացի պատճառներ ունինք խնամալու թէ կարապետեան էֆ.ի այդ յայտնութիւնը՝ ճշմարտութիւն չէր, և թէ ինք՝ իրրեւ գովեստ միայն յիշուած է։

Պաշտօնական մարմինները դէշ չեն ըներ, եթէ իրենց արտասանած խօսքերը՝ թէկ մը չափկլոգ ձեւելով ընեն, Բանի որ երբ մէկ կողմէն համակրելի Ալիքսան Արփիարեանը կը գովէր, միւս կողմէն մեծ նախատինք մը ըրած չէր ըլլար Պէրպէրեան էֆ.ի դէմ, երբ կրթական ծրագիրներու գործին մէջ իր ուսուցչապետը՝ տարաբաղդ Ալիքսանի փառքը խրատցնող մը ցոյց կու տար։ Բայց իրողութիւնը անանկ չէ։ Ալիքսան էֆ. իրմամբ պաշտօնեայ մը ըլլալով հանդերձ որ և է մասնակցութիւն չէ ունեցած ծրագիրներու պատրաստութեան մէջ։ Կրթական ծրագիրը՝ Պէրպէրեան էֆ.ի գործն է, և արդի Ուսումն. Խորհրդոյ օրով երեւան եկած զանազան Հրամանագիրներ Լայն, նոյն խորհրդոյ աշխատութեան արդիւնքն են, և Ալիքսան էֆ. պարզապէս անոնց ընդօրինակողը եղած է։

—Գոհունակութեամբ կ'իմանանք թէ անցեալ տարի մրցմամբ Սուլթանիէի վարժարանն ընդունուած Գումգապուի Մայրավարժարանի աշակերտներէն՝ Պ. Յովհաննէս, Թաւրիզէն լեզուի մէջ առաջինը հանդիսացած է։

—Պանարմայի և Պալըքեսէրի առաջնորդական վիճակին վերաբերող հայանակ գիւղերէն՝ Խարնիկի, Բրիմասիի և Միխալըճի համար պատրաստուածայցուներ կան։ Խարնիկի ընծայցուին ձեռնադրութիւնը յետաձգուած է իր հաստատութիւնը տակաւին առնուած չըլլալուն համար, թէև իսկ արժանաւոր անձ մըն է կ'ըսուի, և վարժապետութեամբ կ'զբաղի։

Իսկ Բիրմասիի և Միխալըճի ընծայցուները կազմ և պատրաստ են, մին Արմաշի Դպրեվանքէն սաներէն՝ Ստեփան էֆ. Թէքէեանն է։

Բանի մը օրէն վերջիններուն ձեռնադրութիւնը պիտի կատարուի Սարիրկան Տ. Տիմոթէոս Սրբազանի ձեռօք, որ այժմ Պանարմա կը գտնուի։

—Բարիզէն եկած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ, հայ մատուռ չունենալու Հայութեան համար պէտք եղած հոգը գնելու վերջնական որոշումը տրուած է Թաղ. Խորհուրդին և հոգին տրող մարդիկ։ Արժէքը որոշուած է 400,000 ֆր., որուն 3/4ը պիտի նուիրէ Ռուսահայ բարեբար աղա Աղէքսանդր Մանդաչօֆ, իսկ 1/4ը Պոլսահայ Սթանիսլ էֆ. Էդենեան։

—Բարիզի մեր ազգայնոց շրջանակին մէջ խնդիր եղած է թէ, կառուցանելի Հայ եկեղեցին, որու անունը վրայ պէտք է արձանագրուի։

Կարծիքները բաժնուած են գլխաւորապէս երկուքի։ Անոնք որ Տաճկահպատակ են, կ'ուզեն որ ուղղակի Պոլսոյ Պատրիարքարանի անունը վրայ փոխանցուի։ Իսկ անոնք որ Ռուսահպատակ հայեր են, անոնք ալ կը փափաքին եղեր Ս. Էջմիածնայ Հայրապետութեան անունը վրայ դարձուի։

Ինչ որ ալ ըսեն, ըստ մեզ, աւելի տրամաբանական է եւ գործնական, որ այդ փառաւոր եկեղեցին, որուն Հայ Ճարտարապետութեան մէկ հրաշակերտը ըլլալ կը խոստացուի, փոխանցման դրծողութիւնները մեր ժողովրդեան անունամբ կատարուին, որպէս զի Բարիզաբնակ Հայ գաղութին կրկին կուսակցութիւններու ալ միանգամայն գոհութիւն պատճառուած ըլլայ։

— Պալըզլիի գերեզմանատունի շրջափակը այս օրերս լրանալու մօտ է։ Բարեմաքրզնանալեղբարք՝ 25 լիրա տալով, այժմէն թաղ մը գտած են։ Եղեալ եղբարք ալ 25 լիրան արժէքով երկամեայ նուիրած են գերեզմանատան համար որ մեծկակ դուռ մը ունի։ Այս դրան մօտ կայ սրճարան մը, որ թէև ասկից առաջ տարեկան 4000 դուրուշի կը վարձուէր, բայց այս տարի՝ շնորհիւ գերեզմանատան որմնափակութեան և բարեզարդութեան, 70 լիրայի վարձու տրուած է։

—Կայսերական քաղաքական վարժարանի դեղագործական ճիւղի այս տարուան շրջանաւարտներուն մէջ առաջին հանդիսացած է Հաճընցի Ցակոբ էֆ. Թէրզեան։ Ուրիշ չորս Հայեր ալ որք են՝ Իսկէնտէր Մ. Մարգարեան՝ Պաղատացի, Սեդրակ Ա. Քիւչիւքեան՝ Ռոտոսթօցի, Կարապետ Թ. Սինանեան՝ Ռոտոսթօցի, Յովսէփ Ա. Ռափայէլեան՝ Պոլսեցի, յաջողապէս անցուցած են իրենց ընդհանուր քննութիւններն և ի մօտոյ պիտի անցունեն նաեւ իրենց «տօքթորան»։

—Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Տ. Սահակ սրբազան եպիսկոպոս Յովակիմեան այս միջոցիս Պարիզեակ կը գտնուի, վիճակային երկու խնդիրներու կարգադրութեանց համար։

—Խարբերդէն կը հաղորդեն թէ Սարգսիրի առաջնորդ Տ. Մուշեղ Ծ. վ. Սերոբեան Խարբերդ գացած է, տեղւոյն Մխիթարեան վարժարանին մէջ Խրաքիրի թաղապետութեան բժիշկ Տոքթ. Ցարութիւն էֆ.ի որդւոյն քնութեան ներկայ գտնուելու համար (?)։

—Տիարպէքիրի առաջն. Տեղապահ Տ. Եղեկիել վարդապետ Արշակունի, չորեքշաբթի օրը մայր Կիպրոս հասաւ. (և ոչ թէ առաւօտեան թերթին գրածին պէս երեքշաբթի երեկոյին)։ Սամսոնի Առաջնորդական Տեղապահ Տ. Գնել վարդապետ Գալէնքեարեան արդէն Տ. Եղեկիել վարդապետի Սամսունէն մեկնումը հեռագրաւ հաղորդած էր Ազգ. Պատրիարքարանին։ Մայրաքաղաքս գտնուող Տիարպէքիրցի պատուաւոր վաճառականներէն Իշխանեան Մարտիրոս էֆ., Մինասեանն Յակոբ էֆ. և այլք դիմաւորելու գացած էին Զալաթիոյ քարափը, ուր ժամը ֆին հասաւ Տ. Եղեկիել վարդապետ, և Ս. Պատրիարքին ղրկած հրամանին վրայ, Նորին Սրբութիւնութիւնը ուղղակի Զալաթիոյ Խորհրդարանը գնաց, ուր գումարուած էր Խառն Ժողովը։ Ս. Պատրիարքը ի դիմաց Ժողովին, զանազան հարցումներ ըրաւ Տ. Եղեկիել վարդապետին, Տիարպէքիրի վերաբերեալ թեմական գործոց նկատմամբ, ինչպէս նաեւ Խարբերդի վիճակային գործերուն մասին։

Խառն Ժողովը հասու եղաւ թէ, Պատրիարքարանէն Տ. Պետրոս վարդապետին պաշտօնէ հրաժարեցուցման համար ի Խարբերդ դրկուած հեռագրին օրը հասած է եղեր հոն Տ. Եղեկիել վարդապետ։

Կը լսենք թէ նոյն օրն իսկ իր զուարթութիւնը չէ կորսնցուցեր Տ. Պետրոս վարդապետ։ Արդէն ձեռնարկած է իր անձին համար նորանոր չենքեր շինելու։ Ակից դասալ շինած էր Մէզրէի մէջ իր անձնական վանատունը կամ առաջնորդարանը։ Ջրացնցող շատրուանններով։ Ոռնի կալուած տուգներ և կրպակներ, ինչպէս նաեւ փոքրիկ շուկայի պէս արդիւնաբեր չենք մը։ Սակայն ասոնք լքին մը չեն իր առողջութեանը քով, քանի որ Տ. Պետրոս վարդապետ Բազրատունի, թէև ութսունէն առելի ձմեռներու ճնշման տակ պաշտօնավարած, սակայն աչքերը փայլուն ու սուր են երիտասարդի աչքերու պէս։ Այտերը կարմիր ժն ու ոչ խորշոմած։ Ակռաներէն բնաւ մէկը չէ կորսնցուցած։ Միայն թէ ամառ թէ ձմեռ, սովորութիւն ուժի կնամակէն մուշտակը չհանելու, թէև ասոր երեսը քառասուն եռանոցներով ալ կարկտուած ըլլայ։

—Շեմսին Գարահիսարի Առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. Վարդապետ, որ Սեբաստիոյ Առաջնորդարանին մէջ տեղի ունեցած ինչ ինչ զեղծմանց պատճառաւ քննութեան դրուած էր, կատարելով իր պաշտօնը վերադարձած է վերջերս իր վիճակը։

Կը լսենք թէ, Սեբաստիոյ ծերունի նաղարդ Տ. Պետրոս Սրբազան գոհ չէ մնացած կատարուած քննութեան արդիւնքէն, մինչդեռ Նորին Սրբազնութեան անձնական քարտուղար՝ Տիգրան էֆ. Քիրիշեան — որ Ազգային շրջանաւարտ մէջ — գոհ մնացած է։

—Մարաթիոյ Առաջ. Տեղապահ Տ. Խաչատուր վարդապետի դէմ, տեղւոյն գրեթէ բոլոր քանայիից դասը գրժգոհութիւն կը յայտնէ։

Կ'ըսեն թէ, այս եկեղեցականին անձնական մեղադրութիւնը միայն մնացած է հոս, որ իր Առանայի մէջ պաշտօնավարութեան առնն ըլլալ կարգ մը հովուական շահասակութիւնները պարզամիտ մարդոց առջեւ ամէն օր մի

և նոյն յանկերգներով պատմելով չի ձանձրանար։

—Ցաւօք սրտի կը լսենք թէ, Խարբերդի մէջ կարգ մը Հայեր վրնտանալով տեղւոյն հրաժարեցուցեալ Առաջնորդին դէմ, օրթոդոքսութեան դիմելու պատրաստութիւններ տեսած և այս մասին պէտք եղած դիմումները կատարած միջոցին, տեղւոյն Ջոջ ազգայիններէն մին վրայ հասած, և գործը դադրեցնելու յաջողած է բարեբաղդաբար։

—Աղթամարայ Հանգուցեալ Խաչատուր Կաթողիկոսին կողմէ, Ազգ. Պատրիարքարանի գտնձապահ Խաչիկ էֆ. Մարգարեանի քով աւանդ թողուած երկաթուղիի պարտաթուղթերը վաճառուելով, արդիւնքը Պատրիարքարանի մնաւելին հաշւոյն անցած է, Մուրգամայի տուրքէն Աղթամարայ տունեցած պարտքին փոխարէն։

Ինչ կ'ըսէք, երբ մանաւանդ լսէք թէ՝ այս առթիւ Քաղ. Ժողովոյ վերջինտասին մէջ ալ խնդակցութիւն յայտնուեր է Վարչական Նիւմտական Ցանձնամոյրվինց դրոյ անդամներն ալ Քաղ. Ժողովոյ գործոն անդամներն են արդէն։

Ամէն մարդ գիտէ Աղթամարայ Աթոռոյն նիւթական անձուկ վիճակը, որուն տխուր արձագանգները լրագրութեանց առաջ, Ազգ. Պատրիարքարան հասած են։ Ուստի, չենք հասկնար թէ՝ ինչ իրաւամբ այսպիսի տնօրէնութիւն մը ընելու յաջողած է Տնտեսական Խորհուրդը։ «Մուգթամայի վերաբերեալ ի հարցիս» արձագրագրութեան բանաձեւին տակ, քանի որ այդ երկաթուղիի թուղթերը աւանդ ձգուած էին և մանաւանդ թէ՝ այդպիսի անուամբ Պատրիարքարանի կողմէ գանձելի տուրքերը այժմ ո՛չ Ս. Երուսաղէմի Աթոռէն կը գանձուին, և ո՛չ Սուրբ Աթոռէն, ո՛ւրանից որ Աղթամարայ պէս անարծաթ Աթոռէ մը՝ որ վեց տարիներէ ի վեր թափուր է իր կաթողիկոսին մահուանէն։

—Տրապիզոնի Առաջնորդարանը՝ որոշուած ճամբու ծախքը զրկած է իր նորընծայ Առաջնորդական Տեղապահ Տ. Եղնիկ վարդապետ Պապայեանին, որ մօտերս կը պատրաստուի մեկնիլ իր պաշտօնատեղին։

—Եւրոպայի Հայոց Առաջնորդ Տ. Գէորգ Եպիսկոպոս Բէթիւճեան սկսաւ առնել իր փոքրիկ քայլերը։

Մարսիլիոյ լճացեալ վիճակէն ելնելէն ի վեր՝ իր վրայ բաւական խօսակցութիւն կուգայ։ Ակնկալ առաջ Բարիզ գացած էր, և քաղաքին քանանի՝ իրեն փաստաբան ու քարոզիչ ընելու յաջողած էր։ Այժմ Նորին Գերազանցութիւնը Մանչեսթր ժամաներ է։ Սակայն չենք կարծեր որ տեղւոյն Տ. Թէոդորոս Քահանայ Զուրայեցին՝ կարենայ իր կողմը առնել, քանի որ Ժողովրդեան մէջ քահանային տարակարծիքներ կը գտնուին։

—Վաղը՝ Իւսկիւտարին Կարմպուտ եկեղեցւոյն ծնունդարէն ըլլալով Ս. Պատրիարքը հրաւիրուած է հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել և քարոզ խօսիլ, ի հոգւոյ միութիւն ժողովրդեան։

—Էսմիրնէցի Պ. Արամ Պարտիզպանեան, աշակերտ Վենետիկոյ Մուրատ-Ռաֆայէլեան վարժարանի, Վենետիկոյ Ճարտարապետութեան Ակադեմիին մէջ առաջին հանդիսաքննիչ է հարիւրաւոր իտալացի ուսանողներու մէջ։

— Տ. Արիստակէս Ծ. վարդապետ Վանքանց, Ամասիա կը գտնուի այս միջոցիս և գրիգկուիթիս չուտի եղեր բնաւ Մարզուանի մէջ, հակառակ Թաղ. Խորհրդոյ ընդմիմութեան՝ մեր եկեղեցին, որ մը պողովարանի վերածուելով, ի ներկայութեան 3000ի ժողովրդեան բողոքական պատուելիի մը քարոզ խօսելու մասին։

—Տիրին Մարիամ Ց. Խօրասանճեան, նահապետուհին Խօրասանճեան գերդաստանին, չորեքշաբթի օրը՝ Շիշլիի գերեզմանատան մէջ հոգուեցաւ։ Իրենց յատուկ դամբարանին մէջ։

Հանգուցեալը տիպար մայր մը էր, իր բովանդակ կեանքը առաքինութեամբ անցուցած։

Ամէն տարի քաղաքութիւն ունէր մասնաւոր նուէր մը զրկելու յեղուսաղէմ, Մանչեսթրի ծանօթ գլխաւոր Բրոնիկագրին հետ։ Հանգուցեալին հարը թաղուած է Երուսաղէմ Ս. Փրկչի վանուց ընթերակայ գերեզմանատան մէջ։

Տիրին Մարիամ Ց. Խօրասանճեան, 1827 ին, երբ տասնամեայ ծաղիկ հասակին մէջ էր տակաւին, Երուսաղէմ ուխտի գացած, և հոն Լեփրէցի ծանօթ Պօղոս Արքեպիսկոպոսին (երբեմն Պոլսոյ Պատրիարքի) առաջին անդամ Հայոց կողմանէ Ս. Դերեզմանին վրայ մատուցած հանդիսաւոր Ս. Պատարագին ներկայ գտնուելու բաղդաւորութիւնը ունեցողներէն մէկը հանդիսացած է։

—Անցեալ կիրակի օր, էֆ Մէյտանի վարժարանի տարեկան հարցաքննութեան հանդէսը կատարուեցաւ, նախագահութեամբ Տ. Եղրատ վարդապետ Սաչլեանի, քահանայից և աստուածասէր անձանց։ Սոյն վարժարանը Ազգ. Պատրիարքարանի նպաստով և գանձանակի հանգանակութեամբ կը մատակարարուի։

—Դալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ գանձարանին հնութեանց մէջէն Ս. Աստուածածնայ քարակոփ փոքրադիր պատկեր մը գտնուած է, որ կը ներկայացնէ Մխիթարն ի ձեռին, հրեշտակի մը թեւերով երկինք ամբարձած։ Սոյն պատկերին վրայ հնութեան արձանագրութիւնը կը գտնուի։—«Ցիշատակ է Տէր Մարտիրոսի, որդի մահտեսի Ալիքսանդրի։ Ռ.ՃՁԲ. որ է փոքրաւոր Բաղիշեցի Պարիրաք Յովհաննէս վարդապետին։

—Դեսը Դիւզի Թաղապետութեան Արկղակալ — համարակալ Յարութիւն էֆ. Դիմբասեան, որ միանգամայն Դեսը գիւղի Թաղ. Խորհրդոյ դիւանագրութեան պաշտօնը կը վարէ, այս անգամ Մալիսէի պատիճանի բարձրացած ըլլալուն թոթիւ, իր բոլոր բարեկամաց հեռ կը փոխանցէ յայտնել նաև մեր խնդակցութիւնը։

—Այս առաւօտ, վերակազմեալ Տնտեսական Խորհուրդը ի նիստ հրաւիրեալ է Պարիրաքարան, ուր պիտի գումարուի նախագահութեամբ Ս. Պարիրաքի։

Ինչպէս որ վաղաւուր Արփիարեան Սալիքան էֆ. ի մահուանէ Ռուսական Խորհրդոյ դիւանագրութիւնը յանձնուեցաւ Վարչական դիւանի անդամներէն՝ Հայկեան Գասնիկ էֆենտիին, նոյնպէս Տնտեսական Խորհրդոյ և Ելեւմտից Հոգաբարձութեան քարտուղարութեան Շրջանակներէն փոխանցուած են Բիւրքճեան Լեւոն էֆենտիին, որ պիտի շարունակէ նաև Վարչական դիւանի դիւանագրութեան գործոնը։

ՊԶՏԻԿ ՊԱՏՍԱԽԱՆ ՄԸ ՊԶՏԻԿ ԹՈՂԱՑԵԱՆԻՆ

Մարդ մը՝ չատ տեսածը, կամ չատ փափաքածը կ'երազէ։

Ժամանակ մը առ ազեկն ալ Մանզուէլի զլխաւոր քրօնիկագրին քով աշակերտ էր. և զարմանալին այն է որ՝ նոյն ժամանակի անդրկամարջեան առաւտեան թերթի մը մէջ՝ «տուս լուրեր» քանի մը անգամ հրատարակած ըլլալուն համար, վարպետին յանդիմանուած, Խրատվէճէ տիպասը առած է։

Հիմայ դերասան է այդ զրչակը։ Ամէն գիմակ կ'առնէ։ Դարձէլեանի պէս գոյն կը փոխէ։ Ամէն թերթի մէջ կը մնայ։ Իւրաքանչիւրին տկնէն կը համամանցնի։ Տեղ կայ որ Թ. Ն. կրսորաղբէ՝ Տեղ ալ կայ Ե. Թ. կը դնէ։ Այսինքն, երբեմն մականունէն առաջ կ'անցնի, երբեմն ալ ետ կը մնայ։

Ասոնցմէ դուրս են ուրիշ մրատաձ նեբն ու տառադարձութեան գանգան ձեւերով տարագրած խանխուլաքանութիւնները։

Այս անդամ այսպէս։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այս անդամ Մ-ԺԸ-Դ, վերատն հրատարակման արտօնութեան արժանանալուն առթիւ իր ամենասրտին շնորհակալիքը կը մատուցանէ Տպագրական Տեսչութեան Տնօրէն Վահ. Պէշիքթաշլեան և իր օգնականը՝ Վահ. Հրիպլի պէյի որոնց արդարասիրութիւնը հանրածանօթ է արդէն։

ԹԷՊՐԻՔ

Սվաթիոյ ճէլիլէի սանդգաբէվէրի հարբէթի Բոտիշանիտէն, Տախիլիէ նէզարէթի ճէլիլէի միսթէշարլըը մէջիլուպի տախիլիէ ամիր գիրլու ֆիրաստ պէյի էֆէնտի հազրէթլէրուն ֆուսա պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինին ֆոնտէ քիթապէթ վէ խթիմալը ալիէրինէ թէվսիհ վէ իհսան պույուրուլմուշ տիր։

ԱՍԱՐԸ ԱԹԻՆԱ. — Պէրլինէն «Սթանտարտ» կազէթասնա նամակը-յոր.—«Սլման սէյահիրինէն տոքթ. Պէլդ վէ Լէհման Անատոլու վէ պէլխասա Քիւրտիստան թարաֆլարընտաքի պարատը սիրիդէտ իշրա իլլէտիրլերի թէհարիյաթ նէթիճէսինտէ պաղը քէշֆիյաթը մուհիմմէտ սէսարէս օլմասլարը իւզէրինէ Պէրլին ալէմի ինսան վէ պէշէր ճէմիյէթինտէ բրոֆ. Վիրշօվ Անատոլուդա պիր տիկէր հէյէթը քէշֆիյէ իզամ օլունմասընը թալէպ իմիշ վէ պու վազիֆէ նինէ տոքթ. Պէլդէ իհալէ օլունմըշ տիր։

ՇԷԴԱՎԷԹ. — Ցուլիսին 22ինէ գիւնի ագշամկեսին 10 չախս երկրէրտէ Զաւուր գազաքնտա Թօքօմա գարիէսինէ կիտէրէք Աբօսթօլը խանէսին մէտհասէրէ իմիշլէր վէ պուտնան պիր զբսմը իչէրի կիրիպ Աբօսթօլին գբզը իլէ կէնի էվլէնէն կիւվէխսինի թէպլիմ իմիշլէրինի թալէպ իմիշլէր տիր։ Աբօսթօլին գարբոնընին միւմանաթը իւզէրինէ գօճասընը թէլէֆ իմիշլէր վէ պունատան սոնրա կիւվէր իլէ կէլէնի արամըշլաբատա պուլուգանը թարիֆ օլունմասը թալէպ օլունմըշ տիր։

ԼՕՆԴՐԱՏԱ ագտը իմիտա խուէէք վերէտ գոնկրէսինէ թարաֆը Հիւքիմէթի Սէնիդէտէն պիր ժուրնալա ճլլունմասը թալէպ օլունմըշ տիր։

ԼՕՆԴՐԱՏԱ ագտը իմիտա խուէէք վերէտ գոնկրէսինէ թարաֆը Հիւքիմէթի Սէնիդէտէն պիր ժուրնալա ճլլունմասը թալէպ օլունմըշ տիր։

ՇԻՐԻՆ ՄԱՐԻԱՄ Ց. ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ

Ծանօթ Սրբոյ Կը լսենք թէ, Խարբերդի մէջ կարգ մը Հայեր վրնտանալով տեղւոյն հրաժարեցուցեալ Առաջնորդին դէմ, օրթոդոքսութեան դիմելու պատրաստութիւններ տեսած և այս մասին պէտք եղած դիմումները կատարած միջոցին, տեղւոյն Ջոջ ազգայիններէն մին վրայ հասած, և գործը դադրեցնելու յաջողած է բարեբաղդաբար։

—Աղթամարայ Հանգուցեալ Խաչատուր Կաթողիկոսին կողմէ, Ազգ. Պատրիարքարանի գտնձապահ Խաչիկ էֆ. Մարգարեանի քով աւանդ թողուած երկաթուղիի պարտաթուղթերը վաճառուելով, արդիւնքը Պատրիարքարանի մնաւելին հաշւոյն անցած է, Մուրգամայի տուրքէն Աղթամարայ տունեցած պարտքին փոխարէն։

Ինչ կ'ըսէք, երբ մանաւանդ լսէք թէ՝ այս առթիւ Քաղ. Ժողովոյ վերջինտասին մէջ ալ խնդակցութիւն յայտնուեր է Վարչական Նիւմտական Ցանձնամոյրվինց դրոյ անդամներն ալ Քաղ. Ժողովոյ գործոն անդամներն են արդէն։

Ամէն մարդ գիտէ Աղթամարայ Աթոռոյն նիւթական անձուկ վիճակը, որուն տխուր արձագանգները լրագրութեանց առաջ, Ազգ. Պատրիարքարան հասած են։ Ուստի, չենք հասկնար թէ՝ ինչ իրաւամբ այսպիսի տնօրէնութիւն մը ընելու յաջողած է Տնտեսական Խորհուրդը։ «Մուգթամայի վերաբերեալ ի հարցիս» արձագրագրության բանաձեւին տակ, քանի որ այդ երկաթուղիի թուղթերը աւանդ ձգուած էին և մանաւանդ թէ՝ այդպիսի անուամբ Պատրիարքարանի կողմէ գանձելի տուրքերը այժմ ո՛չ Ս. Երուսաղէմի Աթոռէն կը գանձուին, և ո՛չ Սուրբ Աթոռէն, ո՛ւրանից որ Աղթամարայ պէս անարծաթ Աթոռէ մը՝ որ վեց տարիներէ ի վեր թափուր է իր կաթողիկոսին մահուանէն։

—Տրապիզոնի Առաջնորդարանը՝ որոշուած ճամբու ծախքը զրկած է իր նորընծայ Առաջնորդական Տեղապահ Տ. Եղնիկ վարդապետ Պապայեանին, որ մօտերս կը պատրաստուի մեկնիլ իր պաշտօնատեղին։

—Եւրոպայի Հայոց Առաջնորդ Տ. Գէորգ Եպիսկոպոս Բէթիւճեան սկսաւ առնել իր փոքրիկ քայլերը։

Մարսիլիոյ լճացեալ վիճակէն ելնելէն ի վեր՝ իր վրայ բաւական խօսակցութիւն կուգայ։ Ակնկալ առաջ Բարիզ գացած էր, և քաղաքին քանանի՝ իրեն փաստաբան ու քարոզիչ ընելու յաջողած էր։ Այժմ Նորին Գերազանցութիւնը Մանչեսթր ժամաներ է։ Սակայն չենք կարծեր որ տեղւոյն Տ. Թէոդորոս Քահանայ Զուրայեցին՝ կարենայ իր կողմը առնել, քանի որ Ժողովրդեան մէջ քահանային տարակարծիքներ կը գտնուին։

—Վաղը՝ Իւսկիւտարին Կարմպուտ եկեղեցւոյն ծնունդարէն ըլլալով Ս. Պատրիարքը հրաւիրուած է հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել և քարոզ խօսիլ, ի հոգւոյ միութիւն ժողովրդեան։

—Էսմիրնէցի Պ. Արամ Պարտիզպանեան, աշակերտ Վենետիկոյ Մուրատ-Ռաֆայէլեան վարժարանի, Վենետիկոյ Ճարտարապետութեան Ակադեմիին մէջ առաջին հանդիսաքննիչ է հարիւրաւոր իտալացի ուսանողներու մէջ։

— Տ. Արիստակէս Ծ. վարդապետ Վանքանց, Ամասիա կը գտնուի այս միջոցիս և գրիգկուիթիս չուտի եղեր բնաւ Մարզուանի մէջ, հակառակ Թաղ. Խորհրդոյ ընդմիմութեան՝ մեր եկեղեցին, որ մը պողովարանի վերածուելով, ի ներկայութեան 3000ի ժողովրդեան բողոքական պատուելիի մը քարոզ խօսելու մասին։

—Տիրին Մարիամ Ց. Խօրասանճեան, նահապետուհին Խօրասանճեան գերդաստանին, չորեքշաբթի օրը՝ Շիշլիի գերեզմանատան մէջ հոգուեցաւ։ Իրենց յատուկ դամբարանին մէջ։

Հանգուցեալը տիպար մայր մը էր, իր բովանդակ կեանքը առաքինութեամբ անցուցած։

Ամէն տարի քաղաքութիւն ունէր մասնաւոր նուէր մը զրկելու յեղուսաղէմ, Մանչեսթրի ծանօթ գլխաւոր Բրոնիկագրին հետ։ Հանգուցեալին հարը թաղուած է Երուսաղէմ Ս. Փրկչի վանուց ընթերակայ գերեզմանատան մէջ։

Տիրին Մարիամ Ց. Խօրասանճեան, 1827 ին, երբ տասնամեայ ծաղիկ հասակին մէջ էր տակաւին, Երուսաղէմ ուխտի գացած, և հոն Լեփրէցի ծանօթ Պօղոս Արքեպիսկոպոսին (երբեմն Պոլսոյ Պատրիարքի) առաջին անդամ Հայոց կողմանէ Ս. Դերեզմանին վրայ մատուցած հանդիսաւոր Ս. Պատարագին ներկայ գտնուելու բաղդաւորութիւնը ունեցողներէն մէկը հանդիսացած է։

—Անցեալ կիրակի օր, էֆ Մէյտանի վարժարանի տարեկան հարցաքննութեան հանդէսը կատարուեցաւ, նախագահութեամբ Տ. Եղրատ վարդապետ Սաչլեանի, քահանայից և աստուածասէր անձանց։ Սոյն վարժարանը Ազգ. Պատրիարքարանի նպաստով և գանձանակի հանգանակութեամբ կը մատակարարուի։

—Դալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ գանձարանին հնութեանց մէջէն Ս. Աստուածածնայ քարակոփ փոքրադիր պատկեր մը գտնուած է, որ կը ներկայացնէ Մխիթարն ի ձեռին, հրեշտակի մը թեւերով երկինք ամբարձած։ Սոյն պատկերին վրայ հնութեան արձանագրութիւնը կը գտնուի։—«Ցիշատակ է Տէր Մարտիրոսի, որդի մահտեսի Ալիքսանդրի։ Ռ.ՃՁԲ. որ է փոքրաւոր Բաղիշեցի Պարիրաք Յովհաննէս Վարդապետին։

ՄՈՒՍԱՀԵՏԵԼԻՐ. — Տէօվլէթի Ալիյէ էլէ տէվէլի մուազամա պէնինտէ տէրէսէթի ագա պուլնան թիճարէթ մուսէսէսէլէրինին միւղաքէրէսի իլէ էնթիճէլէնտիրիլմէսինէ իրատէյի Մէնինտէ Շերէֆխանտրը պուլրմուշտիր։

ՀԻՒԹԻՄԻԹԻ ՍԷՆԻՑԷ վէ Եուսան հիւքիմէթի պէնինտէ ագա օլնամագ օլան թիճարէթ մուգավէլէնամէսէթ-թարիֆինտէ պաղը թատիլաթ իմրաղ թարաֆը Հիւքիմէթիմիզինիյէտէն թալէպ իմիրմէքլէ Եուսան մալիէ նէզարէթինէ ճէ միթալաաթը հավի գալէնմէ ալնան բարար Եուսան խարիճիյէ նէզարէթինէ վերիլմիշ տիր։

ՊԷՑ ՕՂԼՈՒ ճատտէի քէպրիրինին թէվսիի իչին Պիքմալոն վէ Սաֆիկ սանդաղալարընին իսթիմնտէքի ճէսիմ պինանան հէմմինէ պիր նյա գատար պաշլանմագ տիր։

ԱԼԻՎՐԻ ՀԻՍԱՐ գազասը տախիլիտէ Պօյնաք մուհաճիրլէր իչին ինչա իսիրմէքէ օլան ախշապ խանէլէրին ինչատը խիթամ պուլմադ իւզրէ պուլունմըշ սրը։

ԼՕՆԴՐԱՏԱ ագտը իմիտա խուէէք վերէտ գոնկրէսինէ թարաֆը Հիւքիմէթի Սէնիդէտէն պիր ժուրնալա իրատ ալնմասը թալէպ օլունմըշ տիր։

ԱՍԱՐԸ ԱԹԻՆԱ. — Պէրլինէն «Սթանտարտ» կազէթասնա նամակը-յոր.—«Սլման սէյահիրինէն տոքթ. Պէլդ վէ Լէհման Անատոլու վէ պէլխասա Քիւրտիստան թարաֆլարընտաքի պարատը սիրիդէտ իշրա իլլէտիրլերի թէհարիյաթ նէթիճէսինտէ պաղը քէշֆիյաթը մուհիմմէտ սէսարէս օլմասլարը իւզէրինէ Պէրլին ալէմի ինսան վէ պէշէր ճէմիյէթինտէ բրոֆ. Վիրշօվ Անատոլուդա պիր տիկէր հէյէթը քէշֆիյէ իզամ օլունմասընը թալէպ իմիշ վէ պու վազիֆէ նինէ տոքթ. Պէլդէ իհալէ օլունմըշ տիր։

ՇԷԴԱՎԷԹ. — Ցուլիսին 22ինէ գիւնի ագշամկեսին 10 չախս երկրէրտէ Զաւուր գազաքնտա Թօքօմա գարիէսինէ կիտէրէք Աբօսթօլը խանէսին մէտհասէրէ իմիշլէր վէ պուտնան պիր զբսմը իչէրի կիրիպ Աբօսթօլին գբզը իլէ կէնի էվլէնէն կիւվէխսինի թէպլիմ իմիշլէրինի թալէպ իմիշլէր տիր։ Աբօսթօլին գարբոնընին միւմանաթը իւզէրինէ գօճասընը թէլէֆ իմիշլէր վէ պունատան սոնրա կիւվէր իլէ կէլէնի արամըշլաբատա պուլունմըշ սրը։ Պու վագասանին էսպապը՝ չագրլարատան պիրիսինին գբզը ալմագ իսթէյուպ ալ քէնտինէ ճէվապը բէսա վէրիլմէսի օլմըշ սրը։

—Դրրգ Ֆիլիսէաէ Գարա Հիսար գարիէսինէ Նանի Օղլու Ալէքսինին խանէսինէ ալթը հայաուա կէչէրէք գաբուէը չալընմըշտիր։ Ալէքսի օ սրբատա վալիսէսի՝ զէվճէսի վէ իլի քէրիմէսի իլէ պէրապէր հէմէք հէմէքսէ պուլունարյոր իմիշ։ Աչգբյա՝ գաբուէը ալմագա կիտէն իսթիյար գասընը պիր գուրշունլա թէլէֆէնէ սոնրա Ալէքսի իլէ զէվճէսինի տախի պուսուրէթլէ իթլաֆ իթմիշլէր տիր։ Պուիշ ճնայէթին սէպէպի ատ ինթիգամտան իլէրի կէլմիշ տիր։

ԴԸԶՐԼ ԽԱՍԹԱԼԸՂԸ. — Ծագաճրդտա չօճուգլար պէյնինտէ իճրան հիւքմ իտէն խասթալըղըն զբղալ խասթալըղը օլասընը թէհադուգ իթմիշ տիր։

ՊՐՈՒՍԱՏԱ աեւլէրտէն պօղոճմուշ օլան ճատտէլէրին թամիրի իչին 15000 ղրուշ սարֆընագ մէկղունիյէթ իթա օլունմըշ սրը։

—Կէչէնտէ Պրուսաէա նիւզգալ իլ ատէն չիտտէթլի եաղմուրլար էնսասընտա աթիսէքի մահալլէրինէ մանանա լաթ զարարտիսէ օլմըշ տրի. Քիրմանչ թի գաւարնտա 7780 տէօնիւմ պուղտայ վէ սայիր երդագ վէ 50 տէօնիւմ պաղ վէ պաղչէ, 350 տէօնիւմ գամուգ վէ 32 տէօնիւմ գուսմէ ալէն մահվ օլմըշ։ Հարմանտրդ նահիյէսինտէ մահասալաթ եւզտէ սէքքէնգ պաղ վէ պաղչէ մահսուլաթը եւզտէ էլեի՝ վէ էթրանսա գաւարսընը սիկէր մահալլէրինտէ հուսուսպաթ եւզտէ սալմըշ, թաֆան մահսուլը եւզտէ էլեի՝ պաղ վէ պաղչէ մահսուլը եւզտէ սէքքէն վագար կէօրմիշտիր։ Ինէկիոլ գազասը մահսուլաթը գբսմէն վէ Պաղտօյրդ նահիյէսինտէ 1,100 տէօնիւմ մահսուլաթ քսմիշէն, Մէօյիւտ գաւարսնա 9,700 տէօնիւմ հուսուսպաթ վէ 2,500 տէօնիւմ պաղ վէ պաղչէ քսմիշէն Հնով օլարը կիպի ատնիր գազա վէ նահիյէլէրտէ տախի խասուսաթը ալմէ Ֆոնտանէլ դէլմիշ տիր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ ՀԱՎԱՏԻՍԻ. Պուլկարիսթանդն ասվալը ատխիրիսի խարիճի պանդալարա թէէնինտիպանթ օլամայոր, չլունի Պուլկարիսթանատա չեգավէթին չիմանէք գատար պու ատրեճ չիտտէթլի թէրայի հիւքմ իթտիյի կէօրիւմէյորը։ Սոնր գիսնիրէտ կալընդը Սոֆիա զաղասընտա Լիուսուսի սուրէթտ թէչէքիլ իմիշ էշգրյա չէթէլերի թարաֆինտան 15 թէճավուզաթ վուգէտ պուլմուշ տիր։ Մէրքէզի էմարէթին էթրաֆընտա չէքավէթին պու ատրեճէ թէվսիի նայրէ իմիտիս կէօրիւլիրսէ սանա ուզգա մէվգիլէրտէ նէ ատրեճէ օլաճաղը թամամն օլունագիլիր։ Զունքի եէնի միսթէսարքիլար ուսմուրը իտարէ վէ ինզիպաթիյէտէ չալըշաճաղլարը եէրտէ մուխալիֆ ֆիքրվալար էֆրարընը թէճգրպէ չալըշիյորլար։ Իշթէ պու հարաքէթլի չէգավէթին թէճգրզբընա խըրանէթ իթմիշ օլըյորլար։

—Տախիլիյէ նազիրը Մարֆօֆ էֆ. իսթիգրադ մէճլիսինի թէվսիյէ իլէ ավանէթ իթմէք իւզրէ տիր։ Իսթիդրադ եւզ միլիոն ֆրանգատան իսպարէթ օլուգ պունա ֆարշըլըգ թիւթիւն ինիրնորը կէօստէրիլմիշտիր։

ՄՐՄԸՐՏԱ հավալար բանուգ մանճուռլնա միւսայիտ պիր հալատ թէմամ իթմիյի ճիհէթլի, սէնէր հալիյէ մանաղալընը զայէթ պէրէքէթլի օլաճաղը ումմիմիէթլէ իթիրաֆ իսիրմէքտէ տիր։

ԿԱՋԷԹԱՄԸՋ հէյէթը թարիրիյէի ֆէնինիյէսինտէն վէ Իպմիր մէքթէպը իտաաէի միւլքի մուալիմէրլերինտէն ռիֆ. Համազասպ Հաքի էֆ. մէղունէն չէնգրիմիզ կէլմիշ տիր։

ՄԷՐՃԱՆ մէքթէպը իպատիի միւլքիսինին իսթիհանը, ումմիմիէրի խիթամ պուլմուշ սրը։

ԷՖԵԱԻՃԼ թաղուրլարը իչիւն ալթը եւզ պին ղրուշըդ ալաթ վէ էտէվաթ ճէլպ իսիլէճէք տիր։

ՃԷԼԷՊ թիճարատանընտան պաղըլարը մագամը այիտինէ միւրաճաաթ իտէրէք Անատօլուսան խարիճէ գոյուն չըգարըլմասընին մուվազդաֆէն մէնն իսիլմէսինի իսթիրհամ էյլէմիշլէր տիր։

ՆԷՄԷՆՏԷ կաղ եաղը ֆիյաթը բէք եւքսէլմիշ օլարընտան թիճարատան պիրիսի 100,000սանտրգ կաղ կէօնտէրմիշտիր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ ԶԷՐԻաէրի Պուքրէշտէն Սոֆիյա միսթէվէճիրէն հարաքէթ իթմիշ տիր։

ԱԴՇԷՀԻՐ գազասը պիտայէթ մանքէմէսի միսթանթիպը սաղբը Միխայիլ վէ Սէլի Բիրա վէ միւտտաի ումմումի մուալիմի վէքիլի բօլիս Մուսթաֆա էֆէնտիլէրէ պիր միւտտէթ միսթանթիգ վէքիալէթ իթմիշ օլան Բիւշտի պէյնի խիլաֆը ուսուլ վէ գանուն ավալը հարաքէթէ իթիհարլարընտան սոլայը թաֆը մուհաքէմէյէ ալընմալարընա Ատալիյէ Նէզարէթինտէն էմր վէրիլմիշ տիր։

ԻԱՆԷ ԲՈՒԼԱՐԸ.—պիր մէպրաղ վէ գրմէթի հավի օրմայրագ Եալընբզ պիր իչին վէքիլի թէվֆիղինէ զնայիր օլան վէքիալէթնամէլէրին պին գրբուշան էֆէնտի օլան վէքիալէթնամէլէր մինիլի ան զուրուշըը մէհճիրին խանէ բուլընա թապի թոմուլմասը, վէ էրմի ֆաթալըը բուլա ֆապի սէնէտաթա եւզ զուրուշին մէպտէ իթթիխաղ իտիլմէսի վէ ֆամը ճմասը ճամաշ հաղգընտաքի էվրագա տախի պինտէն սոն վէ եա էֆգուն օլսան՝ սրը մաշտան տէյիլ զաման վէ պուտա սալը իլէ պէրապէր պին գրբուշը թէճավուզ իտէր իսէ պէր մուճիպը ճէտվէլ պիր գուրուշըը բաղ իլլագ օլունմասը՝ վէ տէյն սէնէտաթը իւզէրինէ քէֆալէթի մուշիր եաղըլաճագ չէրէլերին իսէ քէֆալէթնամէսէն մատգա օլամայաճաղը անլաշրլարընտան մէղքիր չէրէլերին պու իսէվէ ալընընան միւսթէֆանա թգուլմասը՝ վէ իյֆայի տէյն էթմէյէն միւսթաղրիլլերին էմվալընին մուգայէսինէ պայիր կէզէթալարա վէրիլէն վէ պիր նիւսխէսէնէ իսպարէթ օլան բան վարագալարընա՝ Զըրաաթ Ղազասը մուամէլէսիյէ հաղգընտա էօթէնէրու տէվլէթէճ իսպատ օլանան մուգաբիլինտէ գրբուշ սարֆ իմիշ տիր։

—Օրանտ մէմլէքէթինտէ վուգու պուլան պիր Մուհարէպէտէ գէնանանան Ֆիլիբ Ոֆանընն մախտումը վէ ճէնէրալ Պոֆանընն եէկէնի Շարլ Պոֆանընն թէլէֆ օլարը՝ Բրէթոֆիտանան իշար օլընըյորա։

—Լօրա Ֆիլնէր՝ Շարլ Պոֆայը էսիր իթմիշ տիր։

ՊԷԼԳՐԱՏ.—Սրպիսթան գրալ վէ գրալիչասը կազ մէվսիմինի կէչիրմէք իչիւն Սէրէնսիրէյէ ապիմէթ էյլէմիշլէր տիր։

Գօրֆնա.—«Բէօֆնիչ Ցայթանկ» կազէթասընին Բէթէրսպուրգնան թիթիսպարընա կէօրէ, Իմպալնա զրալ Ղէ գրալիչասընին սոն պահարտա Բուսիոյ իմբէրաթօր վէ իմբէրաթորիչանընը զիյարէթ իսէճէքլերի հադգընտա մէվրան իմէն րիվայէթ թէէիրա օլունմայոր։

ՄԱՐՍԷԼԵԱ.— Լաուռ վաբորընին կօլբլարը պու գիւն Մարսիլիասա գարաա չըգմըշլար տր։ Վաբորատա եէնի վուգուպի օրմամըշ տիր։

ԼՕՆԴՐԱ.—Ինկիլիթերատա միսթէճիկ օլուգ, զէվճէսի ալէք հայաթ իլէ, Ամէրիգայա թէբրար ադը իզսիվամ իմիտիքլէն սոնրա, Ինկիլիթերաեա ավէթ իսէն լօրա Բըսէ՝ իլի գէվճէճ ալտըգընտան սոլայը, իւչ այ մահպուսիյէթլի մահիմ իսիրմիշ տիր։

ԼԱՀԻԳ.—Մ. Դիւճնէր Ֆիլէմինկ գապիտէսինի թէչքիլէ մէմուր իսիրմիշ տիր։

ԳՕՐԷՆՀԱԿ.—Տանրմարգա գապինէսի իսթիֆասընը վէրմիշ տիր։

ԲԱՐԻՍ. — Մ. Ֆիլ Կէրէն պուկիւն Պրիւքսէլէ կիմմէք իւզրէ, Պալ չէրիմնէն հարաքէթ իսէճէք տիր։

—Ճաղօնտատան ալընան թէլէկրաֆնամէլէրսէ միւտիրլ ֆէյզանլար զուտուր իսիպ, 60 քիչի պօղուլարը վէ խասարմիթ ազիմէ վուգու պուլարը իշար օլընըյոր։

—Պիւտէ գօմիսիօնը Վաֆիկէն նէզարնտէ մուգիմ Ֆրանսա սէֆարէթինին լաղվրնա գարար վէրմիշ տիր։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սարակոսասա էյնի ուասայիշ իսատ գէլընմըշ տիր։

ՎԻԵՆՆԱ, 18 Յուլիս.— Խրտիվի Մըսըր Ապպաս Հիլմի Բաշա հաղրէթլէրի Բարիզէ միսթէվէճիրէն հարաքէթ իթմիշ տիր։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ՄԱՏՐԻՏ, 19 Յուլիս.— Մէճլիսայան վէ Գօրթէս մէճլիսի պէյանամէի հիւքիմատարիյէ վէրիլէճէք ճէվապէ գարարլաշտրմըշ սրը։ Թաթիլ միւնասէպէթիյլէ Գօրթէս մէճլիսի իճթիմանընա խիթամ վէրմիշ տիր։

ԼՕՆԴՐԱ.— Մր. Զէմբրլէյն՝ Լօրա Մէրսիրը օգոստոսին 10 ընտա Գաբ մինիթէմլիքէսինէ ավէթ իսէճէկինի պէյան իթմիշ տիր։

ՐՕՄԱ.— Գրալ Վիգթօր Էմմանուէլ Ֆրանսըղլարը մէմնուն էթմէք իչիւն Բարանլօտաքի Ինկիլիզ սոնանմանընը զիմարեթմէն սարքը նազար իթմիշ տիր։

—Մ. Մանարէլլի Մ. Գոսէնէ քէչինէ իթտիկի պիր թէլէկրաֆլա մուսվիէյէնին կէչիրմիշ օլասուզը թէչիրքէ իչիւն պէյանը թէչսանիֆ իթմիշ ներ։

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱԸ

ՊՈՒ ԿԻՃԷՔԻ

Յուլիս, 19 1901

Ֆրանսայ էսնամը	100.70
Ռէյմի	316
Գօնսօլիտ.	25.25
Երմէնարֆէր	107
Պանգ. Օթման	532
Թրանսվալ	86.75

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳՆԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լան Ռամ սիւն ազչ գաբ.	27—04
» » » էն եւքսէք	27—04
» » » էն ազ

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

(ԱՌԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ)

ԿՈՎԸ, ԷՇԸ ԵՒ ԿԱՊԻԿԸ

Գեղջուկ ախոռի մը մէջ կ'ապրէին երկու կենդանի ընկերներ, կով մը և էշ մը, որոնց կ'ընկերանար շատ անգամ զուարթ կապիկ մը որ իր տիրոջը պիտիին էր։

Ախոռին տէրը գեղջկական հանգիստ կեանք մը կը վարէր իր կնոջը հետ. կը զբաղէր հողագործութեամբ։ Քաղաքացիներու հաղորդումէ ձեւակերպութիւններէն և կեղծաւորութիւններէն հեռու փիլիսոփայի մը պէս կ'ապրէր՝ գրեթէ առանձնացեալ. «Թօլստօ»ի աշակերտ մըն էր ան։ Լաւ կը խնամէր ախոռին հիւրերը որոնք իրեն օգտակար ընկերներ էին. կովուն կու տար առատ յարդ, իսկ էշը կը կերակրէր գարիով. կապիկին ալ իրեն համար զուարճալի ընկեր մըն էր։

Կովը նախանձելի պիտիրակ մը ուներ բաղդատմամբ իրեն։ Երբ իրենց տէրը ախոռը կը բերէր իւրաքանչիւրին կերակուրը, ընդ փոյթ կը լափէր իրեն յատկացուած յարդը և չկայ կը մսակերնար ինկերսոյը գարիին որ տակաւին լմնցուցած չէր ըլլար։ Այս պարագաներ շատ անդամներ իրարու հետ կը վիճէին։ Երբ օր մըն ալ այսպէս կովը ընկերոջը գարիին կը մօտենայ, էշը բարկութեամբ կ'ըսէ.

—Ինծի նայէ, ալ համբերութիւնս հատաւ, աս ամէն անգամ է, ինչու աչք կը մնիս իմ գարիիս, չկշաւցիր օրկրծմ'ը։

—Այդ ինչ խօսք է որ կ'ընես, ինչ կ'ըլլայ ափ մը գարիէն։

—Ա՞փ մը մի, վայ սաղսօս, քանի բերան կ'ուտես կոր չես ըսիր, կրսուէ անդին դնա...

—Շատ անբաղդաւոր ես եղեր...

—Հայկնանդ, անդին գնա, «կով գլուխութիւն» պէտք չէ։

—Լեզուդ քիզի քաշէ՛, աւանակ։

Կապիկը լսելով ախոռին մէջի աղմուկը վրայ կը հասնի գոչելով.

—Ինչ է այդ, ինչու՞ կը պոռաք կոր, ամօթ է, ձայներնիդ մի հանէք։

Կով.—Անոր ըսէ, թող էշու պէս չպոռայ։

Էշ.—Հիմա քիթիդ քերնիդ «չիթէ» մը դարնեմ նէ կը հասկնաս...

Կով.—Էէլէ ընէիր անանկ բան մը, կոտոշներս փորդ կը խոթեմ։

Կապիկ.— Օհօ՛, օհօ՛, այդ ինչ անվայել խօսքեր կ'ըսէք իրարու, կարծես թէ երկու բարկացող հակառակախօսներ դէմ առ դէմ կը խօսիք. ամօթ չէ՞, կը վայլէ՞ ձեզի, «Խոբա Եւրոպէ»ն պիտի ըլլաք։

Կով.— Անոր ըսէ, ափ մը գարին ինձմէ կը նախանձի կոր. անկէ ինչ կը ապասես արդէն, էշու կորը...

Էշ.— Զհանենցա՞ր ինծի, «ապնակալսխ». ես էի որ Յիսուս Քրիստոսը կռնակիս վրայ առած յարթանակաւ Բեթլեհեմ մտայ։

Կով.— Որո՞ւ կը կլեցնես կոր, դուն չէիր. անիկա քուկին սէտէլդ սէտէլին սէտէլին սէտէլին սէտէլին սէտէլին սէտէլին տէտէն էր։

Էշ.—Ինչ որ է, չէ՞ մի որ իմ սերունդէս էր։

Կով.— Ինչ կ'ըլլայ ատկէ, վերջապէս էշ մնացեր ես։ Կենդանութեանդ ժամանակ մարդիկ միշտ կը ծեծեն քեզի, մեռնելէդ վերջն ալ կաշիդ առնելով թմբուկ կը շինեն և նորէն կը ծեծեն քեզի, սա չէ՞ մի. մինչդեռ ես շատ բարձր դիրք մը ունեցած եմ. ժամանակին հին Եգիպտացիք զիս կը պաշտէին և նոյն իսկ մինչև այսօր ալ Հնդկաստանի խորերը զիս պաշտողներ կան։

Էշ.—Զէվզէէէէկ... անիկա քուկին մեղ կ'ուտեն անոր համար է. մարդկանց մէջ աղջիկներն ալ այնպէս են, երբ որ նշանուին կեսուրնին կը պաշտեն, բայց մէյ մը որ ամուսնանան... անոնց մեղ կուտեն....

Կապիկ. — Օհօ էշ եղբայր, գիտուն մը պէս կը խօսիս։

Էշ. — Զարմանալի չէ այն որ մարդկանց հետ ժամանակ կ'անցընեմ որոնց ամենէն օգտակար ընկերներէն մին եմ տարակոյս չի կայ թէ կովէ մը աւելի հմտութիւն ունիմ։

Կապիկ. — Այն որ այդպէս է, պէտք է ըսենես որ քու է վիճելը։

Էշ.— Չեմ ուզեր այլ ես անսնուիլ անոր հետ։

Կով. — Զնայէ՛ս, կը մարէի կոր վրադ։

Կապիկ.— Ամօթ է, չի վայլեր որ գժտիք։ Տէրը նոր տակառ մը գինի բացաւ այս առաւօտ, կեցէք երթամ անկէ լեցունկեկ ամսան մը բերեմ ու հաշտուեցէք իրարու հետ «թօքա» մը ընելով. տեսէք թէ ինչ աղուոր բան է։

Կապիկը ախոռէն դուրս կ'ելլէ և մի քանի վայրկեան յետոյ մեծ ամանի մը մէջ լեցուն կարմիր գինի կը բերէ ըսելով.

—Հայտեցէք նայիմ, կենացնուդ, նախ և առաջ ես կը խմեմ...։ Հիմա ալ դուն հրամիր, կով եղբայր։

Կովը ուժգ մը ճաչակելէ վերջ, կ'ըսէ.

—Հըմ հըմ... ինչ ընտիր ըմպելի։

Կապիկ.—(Կովուն ականջն ի վար). Դուն ալ հիմայ էշուն հրամցուր որ բարկութիւնը իջնայ։

Կով.—Էշ եղբայր...

Էշ.—(Ձայն չի հաներ)...

Կով.—(Մեղմութեամբ)։ Էշ եղբայրայր...

Էշ.—(Փսփսելով). Ինչ է այս, կով եղբայր։

Կով.—Եկուր դուն ալ համը նայէ, տես որչափ ախորժահամ է գարեղինն։

Էշ.—(Քիչ մը խմելէ յետոյ). Վայ թշուառակա՞ն, աս ինչ աղուոր բան է եղեր, երբէք ճաշակած չէի այս տեսակէն. կենացնուդ. (Նորէն կը խմէ)։

Կապիկ.—Աֆէրիմ, պռաւօ, բարեկամական ընկերութիւնն ալ այսպէս կ'ըլլայ։ Հիմայ ձեզի բան մը պիտի ըսեմ բայց չպիտի վշտանաք, էշ։ Քիչ մը առաջ իւրաքանչիւրիդ կը պարծենայիք ձեր անցեալին վրայ, բայց գիտէ՞ք թէ ես ձեզմէ աւելի գնահատած եմ մարդկանց կողմէ, որոնց գիտունութիւնն ոմանք կը յանդգնին նոյն իսկ ըսելու որ մարդիկ իմ սերունդէս առաջ եկած են...

Էշ.—(Գինովցած կ'երգէ). Կեցցէ իմին համար գարին, բայց միշտ կեցցէ անուշ գինին, համբոյրներս հնարողին, կեցցէ կեցցէ անման գինին...

Կապիկ.—Ինծի նայէ, զանգական ձայնդ մտիկ ընելու ժամանակ չունինք։

Էշ.—Զէէէէ... Թող տուէք, կ'աղաչեմ, +էֆիս մի գպչիք...

Այս ըսելով էշը կը շարունակէ գռալ և կռնի ալ անոր նստելով կը սկսի բռնաչել, օրով սոսկալի աղմուկ մը կը տիրէ ախոռին մէջ։ Տէրը ասիկա լսելով կը վազէ դէպ ի հոն խնդիրը հասկնալու համար, և երբ կը տեսնէ երեք կենդանիներու ուրախութիւնը, խնդալէն կը մարի ու կինը կը կանչէ ըսելով.

—Եկուր նայէ, չարաճճի կապիկը նոր բացած տակառէս ամսան մը գինի բերեր առջևնին դրեր է... ինչ ուրախութիւն...

—Վայ «մայմուն», վայ, կ'ըսէ կինը խնդալով, զուարճալի է չարաճճին։ Թող տուր, մի դպչիր «քէֆերնուն». անոնք մեղի օգտակար ընկերներ են, ապերախտ չըլլանք իրենց դէմ։

. . . Եւ խնդալով կը շարունակուի... երջանիկ կենդանիները...

ՊԱՒՐՈՍ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԽԱՐԻՍԽԸ

(Շար. Լ Վերջ)

Դիտութիւնն էր որ միքրոպի գոյութիւնը ի վեր հանելով ապացոյց մարդկութեան հեռագոյն մասին երկիւղ մը, որ շատ աւելի ահարկու է քան նոյն ինքն միքրոպը։ Դիտութիւնն էր որ կարգ մը դասակարգերու մէջ ապրուստի միջոցները դիւրացնելով՝ գրեթէ գաղրեցուց ֆիզիկականը գրաւելէ և այս կերպով առաջ բերաւ թոյլ և անզօր մարմիններ ունեցող քաղաքացիներ։ Եւ միւս կողմանէ սառին դասակարգերու համար ստեղծեց կեանքի մէջ յաջողելու արդելք եղող անպատեհի դժուարութիւններ որով հաղարաւոր կեանքեր կերթան չքանալ ցնորացս մարդասէրներ։ Մէկի իսաքովիդիսութիւնէր որ կեանքի նորանոր և բազմակոսի պէտքեր և առ այս անհամեմատ հոգեր ստեղծեց, զորս վանելու համար մարդկային կարողութեանց բովանդակ ճիգերը անբաւական են։ Ահա դիտութեան հակայական մեծագործութեանց և ձեռնասուութեանց քով, անոր վնասներն ալ։

Բայց ո՞ւրան չեղեցայ նեբէթ, ո՞ւրան հեռացայ անկէ, ներեցէք, ազնիւ ընթերցողք, ձեր համբերութիւնը չարաչար գործածելի, քանի ակամայ կամօք։ Այս իրողութիւնները այնքան սերտ կապակցութիւն ունին նիւթի հետ որ չի կրցայ դանդաղ քաշել։ Երանի՞ թէ ըսէի « կեանքին խարիսխը» բայց ինչ ըսել է արդէն դասիրաբանութիւն, եթէ ոչ ապրիլ, կեանք վարել սորվեցնել։ Ահա ասոր համար է որ այս գրուածքն ալ աւելի կեանքի նկարագրութիւնն եղաւ քան դասիրաբանութեան։

Նկարագրելէ առաջ դիտութեան անբաւականութիւնը դասիրաբանութեան գործին մէջ, յայտնենք հոս դիտութեան մասին մեր ունեցած դաւանանքն ալ, որ շատ տարբեր չէ Սբէնսրրի դաւանանքէն։ Մինչ նա կը քարոզէ թէ արուեստական ոչ է ազդեցութիւն չի գործեր մարդը վարելու յայս կամ յայն կողմ կամ անիկայ կ'ըլլայ այնպէս ինչպէս որ ստեղծուած է, ինչպէս որ բնութիւնը շինած է զայն, ես կ'ըսեմ թէ դիտութիւնը բարոյականի վրայ շատ քիչ, քիչ մըն ալ աւելի առաջ երթալով բնաւ չ'աղդեր։ Այլ է դիտութիւն, զիտական կեանք, այլ է կրօն, բարոյական կեանք։ Թէև մարդկային այս երկու կարողութիւնները, իմացականութիւնն ու կամայականութիւնը իրենց սկզբնաւորութեանց մէջ սերտիչ միացած՝ վերջաւորութեանց մէջ շատ և շատ կը հեռանան իրարմէ յաճախ։ Մարդն մարդ է բարոյական կեանքով, գիտական կեանքն ստացուկան և պակերջանիկ կեանքն է բան։

Դաստիարակը բարոյականի դպրոցին մէջ մանելու է, կրօնական բայց անդնահապաղար կեանքն վարելու և վարել տալու է. այս է անա մեղ համար հիմայ կենսականն ու ամենակարեւորը դաստիարակութեան մէջ։ Մեր ուժին 3/4ը և աւելին տալու ենք բարոյական դաստիարակութեան, քանի որ տակաւին շատ հեռի ենք ա՛չ միայն մենք հապա նոյն իսկ ամենէն քաղաքակրթեալ համարուած ազգերը երջանկութեան զէնիթը հասնելէ, ուր հասնիլ այս աշխարհի մէջ՝ ուրիշ ոչ է միջոց անօգուտ է բաց ի կրօնէ։ Ինչո՞ւ չի փոխանք պէնդ բռնել, ձեռքէ չի հանել բարոյականի այն անգին մարգարիտները, որք մեր անցեալ սերնդեան ժառանգութիւնը կը կազմէին և որովք հրաշք գործեցին նախնիք ինչո՞ւ չունենանք ճշմարիտ երջանկութիւն, որ վիճակէն գոհ ըլլալուն մէջ կը կայանայ և ո՞վ կ'ուսուցանէ իր վիճակէն գոհ ըլլալը եթէ ոչ կրօնը։ Բայց ասով բարոյական լճացեալ կեանքի չեմ դատապարտեր ընթերցողներս, հապա գոնութիւն տալ այնքարեաց համար զորս կը վայելեմք Արարչէն և յանաջնալ ըստ կարի, բարոյականի շաւղին մէջ, ուստի միայն կը հոսի երջանիկ կեանքի գետը։ Մարդուն կատարելագործելի ըլլալուն պատճառաւ, չենք կրնար բացարձակ ախպար դաստիարակ պատրաստել մեր թերի վարժարաններուն մէջ։ Մէկ վարժարան և մէկ ախպար ուսուցիչ միայն կայ, որուն դերութիւնն ու վարդապետութիւնները անվրիպելի են և բացարձակ։ Կրօնն է այդ վարժարանը, և անոր ասուածային Հիմնադիրը, Ուսուցիչը այդ վարժարանին։ Բոլոր դաստիարակները իրենց մանկավարժական դերութիւններն ու վարդապետութիւնները քաղած են, կը քաղեն ու պիտի քաղեն յաւէտ Աւետարանի վարդապետութիւններէն։

Մեր դաստիարակները ախպար ուսուցիչ ընելու համար այն գանձարանը զրկելու ենք. մեր աշակերտները Յիսուսի օրհնած աղաքը ընելու համար հոն զրկելու ենք և կրօնի անմահարար կաթով սնուցանելու ենք, որպէս զի ունենանք բարոյապէս բարձր և ընդօրինակելի սերունդ մը։ Կրօնը մարդկային բովանդակ բարոյական թուլութիւններուն մղում և բաղձանքներուն քանաւոր գոհացում կուտայ կը կշռացնէ լիովին բոլոր անոնք, որք իր գծած կեանքովը կ'ապրին։ Այս բանին մեծարարքաւ կը վկայեն բոլոր անոնք, որք ապրած են ու կ'ապրին այս կեանքը, չէ՞ք հաւատար։—Ապրեցէ՛ք և պիտի տեսնէք ու հաւատաք. ամօթի՞ էք,— կերէք ձեր առչև դրուած կերակուրը և պիտի կշտանաք. առանց ճաշակելու չէ՞ք յագենալ։ Կրօնը այսպէս իր սահմանին և գործին մէջ կը յաջողի միշտ և երջանկութիւն կը պարգեւէ իրեն դիմողներուն, մինչդեռ գիտութիւնը իր առարկային մէջ չէ յաջողած այսքան և յաջողելիք ալ չունի, քանի որ անծանօթը միշտ ևս քան զևս կը փաթթուի թանձր վարագոյրներով։ Կրօնի դաշտը մարդուն հոգին է, որուն՝ սառապաշնաց մէջ անդամ, անդորր խաղաղութիւն մը կը պարգեւէ, զայն կը քաջալերէ, կը յուսադրէ և կը միխիթարէ անոր ուշն ի ուրուշը այս անցաւոր աշխարհի զրկանքներէն բարձրացնելով դէպի անդաղդաւելի անանցը։ Անձնական փորձառութեամբը գիտեմ որ այն ուսուցիչը, որք պահ մը իրենց տեսութեան սահմանը դարձուցած են ամենամեծ վարդապետէն, կորուսած են ամէն ինչ, որ զիրենք միշտ բարձր և միշտ յաջող կը բռնէր։ Լրջութիւն, հաստատամտութիւն, որիւթիւն, գորով և սէր առաջակերտս, պաղարիւնութիւն, պատկառանք, վեհութիւն, նկարագիր և վերջապէս ամէն ինչ. ու տեղի տալով արտաքին կոչածնիչ ազդեցութեանց՝ քայքայուած իսկած են ընկճեալ մինչև որ դարձած են իրաց դարմանը փնտռելէ հոն՝ ուրկէ դարձուցած էին իրենց ակնարկը։ Ահա մանկավարժութեան մանկավարժութիւնը, ահա փիլիսոփայութեան փիլիսոփայութիւնը։

Դասատիարակ մը, իրաւ, միշտ կը յաջողի, քայց այն ճամբով և միջոցներով միայն, զորս կը մատնանշէ կրօնն։

Ահա կրօնի դերը դաստիարկութեան մէջ, ահա միջոցը որով դաստիարակը իրաւամբ կ'ըլլայ դաստիարակութեան խարիսխը։ Դիտութեան դէմ մեր ըրած յարձակումը չի կարծուի թէ ասոր օգտակարութիւնն ուրանալ կամ անգիտանալ է, ընդհակառակ եթէ մեր ազգին մէջ կան գիտութեան կարեւորութիւնը ճանչցող անձեր, անոնցմէ խոնարհագոյնն ալ այս տողերը գրողն է։

Եթէ քիչ մը խիստ խօսուեցաւ դասատիրաբարութեան կարեւոր մէկ տարրին, գիտութեան հանդէպ, պատճառն այն է որ ասու ուզեցինք հասկցնել թէ նա դաստիարակութեան համար ամէն ինչ չէ. հապա անկէ կարեւորագոյն բան մըն ալ կայ կրօնը, որուն քիչ կարեւորութիւն տալ սկսած ենք մենք, Հայերս։

Ա. ՅԱՆՈՅԵԱՆ

Ս. Յակոբ, 26 Յունիս 1901

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Նիկոմէդիոյ կը գրեն մեզ.— Անցեալ հինգշաբթի 21 Յունիս, սաթի ուսանցանք ներկայ ըլլալու Ս. Թարգմանչաց Սահակայ և Մեսրոպայ յիշատակին նուիրուած հանդէսի մը, որ նշանակելի է ոչ այնչափ իր չքեղութեան համար որչափ քաղաքիս մէջ նորութիւն մը ըլլալուն։

Առաւօտուն եկեղեցական պաշտամանց աւարտումէն յետոյ երկուքս ուսանողութիւնը իրենց ուսուցչներով և բաւական թուով բազմութեան ընկերակցութեամբ Ազգ. վարժարանը առաջնորդուեցան, ուր անմիջապէս Տ. Կարապետ Ս. քահանայ Թէրզեան աղօթքով մը հանդէսը բացաւ։ Նախ վարժարանին Տնօրէն դասատու Ռուբէն էֆ. Պալեան դիւրահասկնալի և մեկին լիզուով կարգաց յատկապէս այդ օրուան համար իր պատրաստած կենսագրականը որուն մէջ ջանք չէր խնայուած ի վեր հանելու մեր երանաշնորհ Նախնեաց կեանքին օրինակելի կողմերը, մասնաւորապէս անոնց անկուն կամքը, կուռ հաւատքը, իրենց գիւտին՝ այբ ու բենին՝ կարեւորութեան ճշդրիտ ատիճանը։ Ի մէջ այլոց խօսեցան նաև Միսաք էֆ. Աբաճեան. Թադ. Խորդրդոյ գործնական մէկ անդամն, որ ամենատա սիրուած և յարգուած անձնաւորութիւն մըն է, և լաւ խօսողի մը համբաւը կը վայելէ, արդարեւ իր խօսքերը ազդու և իմաստալից էին, պատասանութիւնը դաշն և կորովի։ Իր նիւթն էր «աշխատութիւն, յարատեւութիւն, հաստատութիւն»։

Այնպէսէն կը գրեն մեզ.—«Քաղաքիս մէջ այս տարի Չրի նուազոյթիւնը կը հանդարտացնեն ձեզ, Աբբա, դուք եկեղեցիէն կ'ուծացնէք ձեր վերջին հաւատարիմներն ալ, և ահա՛ բաւարը։ Այս երկրին մէջ ամէնքն ալ թէև հաւատացեալ, բայց չունչանորդի են. ուշադրութիւն։ Ատուած վկայ, երբ քարոզին մասիկ ընելու եկող աղջիկ մը կը տեսնեմ, որ յղի կ'երեայ աչքս, կ'ըսեմ ինքնիրենս. «Անհաւատիկ աղջիկ մը որ իմ մկամտութեանս կը դիմէ.» և ես կ'աշխատիմ ամուսնացնելու զայն։ Կը տեսնէք, դուք չպիտի կրնաք յանցանք գործելը արգիլել. բայց միայն կրնաք երթալ դատել մանը և թող չտալ որ իր մայր ձգած աղջիկը լքանէ։ Ամուսնացուցէք զանոնք, Աբբա, ամուսնացուցէք միայն, և ուրիշ բանով մի զբաղիք։

Նոր երէցը պատասխանեց խստութեամբ մը։

—Մենք տարբեր կերպով կը խորհինք, անօգուտ բան է մեղմանել։

Եւ Աբբա Բիքօն սկսաւ ցաւիլ որ պիտի բամնուէր իր գիւղէն, յետոյ ծուլէն՝ որ վանատան պատուհաններէն կ'երեար, յետոյ այն պզտիկ ձագարաձև ծմակներէն՝ որոնց մէջ կ'երթար կարդալու իր աղօթագիրքը, մինչ հեռուէն նաւերուն անցնելը կը տեսնէր։

Եւ երկու երէցները հրաժեշտ տուին։ Մերը համբուրեց Ժանը, որ լացը չի կրցաւ զսպել։

Ուրը օր եղաւ, Աբբա Թօլպիաքը նորէն եկաւ։ Խօսեցաւ այն բարեկարգութիւններուն վրայ՝ զորս ինքը կը կատարէր, իշխանի մը պէս՝ որ երկրին մէկ մասը կառավարելու կը կոչուի։

Յետոյ՝ խնդրեց կոմսուհիէն որ բրնաւ չի բացակայի կիրակնօրեայ պաշտամանքներուն, և ամէն տօնի օրերուն հաղորդուի։

—Դուք և ես, կըսէր ան, երկրին գլուխն ենք. մենք պարտինք կառավարել զայն և միշտ հետևելիք օրինակ հանդիսանալ ուրիշներուն։ Պէտք է որ միարան ըլլանք՝ զօրաւոր և ակնածելի ըլլալու համար։ Եկեղեցին և դրօշակը երբ ձեռք ձեռքի տան, խրճիթը պիտի վանայ մեղմէ և պիտի հնազանդի։

Ժաննին կրօնքը՝ համակ զգացում էր. ան այն երաշխուն հաւատքը ունէր՝ զոր կին մը միշտ կը պահէ իր մէջ. և, եթէ սանկ մը իր պարտականութիւնները կը կատարէր՝ ասիկա մանաւանդ վանքէն մնացած սովորութիւնն էր, պատանին խծբծող խաստասիրութիւնը՝ իր համոզումներէն շատացուցնէ՝ վարթեսիած ըլլալով։

(Շար.—Նախկին)

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԷՔԵԱՐԻ»

ԿԻ ՏԸ ՄՕԲԱՍԱՆ

ԿԵԱՆՔ ՄԸ

Եւ միշտ Ժանն կը պատասխանէ։

—Ո՛չ տակաւին։ Զարաչար խաբուած պիտի ըլլայի եթէ յղի չըլլայի։

Ժիւլիէն, իր կարգին, կատղած, ու նեղսիրտ ա՛նքան որքան զարմացած, կը մտաւանջուէր։ Կը կրկնէր։

—Ամէն բան մը չեմ հասկնար ես, բա՛ն մը։ Եթէ դիտայի ինչպէս եղեր է ասիկա. կը նախընտրէի ինքզինքս կախել։

Ամիս մը ետքը Ժանն ամէն կողմը կը տարածէր լուրը, կոմսուհի Ժիւլիէթէն զատ, տեսակ մը վարանտ և նուրբ ամօթխածութեամբ մը։

Իր առաջին մտատանջութիւնէն ի վեր, Ժիւլիէն անոր չէր մօտենար այլ Աբբան եկաւ հանդիսաւոր այցելութիւն մը ընելու, նոր մեկնող մը հագած՝ որ տակաւին ութը օրուան աղտոտութիւն կը կրէր. և ներկայացուց իր յաջորդը, Աբբա Թօլպիաքը, որ դեռ շատ երիտասարդ ու նիհար երեց մըն էր, շատ պզտիկ, ճուտմարան, և որուն աչքերը, սեով շրջանակուած և փոսացած, ուժգին հոգի մը կը յայտնէին։

Նախկին երէցը Կոտրբվիլի ժողովրդապետ անուանուած էր։

Ժանն ճշմարիտ տրտմութիւն մը խորզած այս մեկնումէն։ Միամիտ մարդուն դէմքը իր մանկամարդ կնոջ յիշատակներուն կապուած էր։ Ան զինքը ամուսնացուցած էր, ա՛ն Բօլը մըկրթած էր, և պատանուհին թաղած։ Ժանն չէր կրնար մտքը բերել էթուանը՝ առանց Բիքօ Աբբային՝ որ իր մեծ փորովը ագարակներու երկայնքովը կ'անցնէր, և զայն կը սիրէր որովհետև զուարթ էր ան և անսեթեւեթ։

Հակառակ իր կարգուած բարձր պաշտօնին, ան ուրախ չէր ակամայ։ կ'ըսէր.

—Աս բան մը չէ. աս բան մը չէ, տիկին կոմսուհի։ Ահա տասնըվեց տարիէ ի վեր հոս եմ։ Օ՜հ, հասարակութիւնը քիչ կը շահեցնէ և մեծ բան մը չարժեցներ։ Մարդիկը այլևս կրօնք չունին, զոր պէտք չենհամարիր, և կիները, կիները, կը տեսնէք, վարք չունին։ Աղջիկները եկեղեցի կուգան միայն ամուսնանալու համար՝ Կոօվանթռի Նօթռը-Տամին ուրախ մը ըրած ըլլալէ ետքը, և նարնջենին ծաղիկը սուղ բան մը չարժէր այս երկրին մէջ։ Բայց, ես զայն կը սիրեմ նորէն։

Նոր երէցը անհամբերութեան շարուձևեր կընէր, կը կարմրէր։ Ցանկարծ ըսաւ։

—Ինծի հետ, պէտք է որ ատ ամենն ալ փոխուի։

Բարկաւիրտ տղու մը երեւոյթը ունէր, շատ քնքուշ և շատ նիհար իր մեկնոցին մէջ, որ արդէն գործածուած՝ բայց մաքուր էր։

Բիքօ Աբբան անոր նայեցաւ ծուռ մը, ինչպէս կ'ընէր իր զուարթութեան վայրկեաններուն, և յարեց։

—Պիտի տեսնէք, Աբբա, բոլոր այս բաները արգիլելու համար պէտք էք կաչկանդել ձեր ծուխերը և դեռ ասիկա ալ բանի մը պիտի չծառայէ։

Փոքր երէցը պատասխանեց խիստ չեչտով մը։

—Անշուշտ պիտի տեսնենք։

Եւ նախկին երէցը ժպտեցաւ՝ պրտոնոց մը քթախտ քաշելով։

—Տարիքը, ինչպէս նաև փորձառութիւնը կը հանդարտացնեն ձեզ, Աբբա, դուք եկեղեցիէն կ'ուծացնէք ձեր վերջին հաւատարիմներն ալ, և ահա՛ բաւարը։ Այս երկրին մէջ ամէնքն ալ թէև հաւատացեալ, բայց չունչանորդի են. ուշադրութիւն։ Ատուած վկայ, երբ քարոզին մասիկ ընելու եկող աղջիկ մը կը տեսնեմ, որ յղի կ'երեայ աչքս, կ'ըսեմ ինքնիրենս. «Անհաւատիկ աղջիկ մը որ իմ մկամտութեանս կը դիմէ.» և ես կ'աշխատիմ ամուսնացնելու զայն։ Կը տեսնէք, դուք չպիտի կրնաք յանցանք գործելը արգիլել. բայց միայն կրնաք երթալ դատել մանը և թող չտալ որ իր մայր ձգած աղջիկը լքանէ։ Ամուսնացուցէք զանոնք, Աբբա, ամուսնացուցէք միայն, և ուրիշ բանով մի զբաղիք։

Նոր երէցը պատասխանեց խստութեամբ մը։

—Մենք տարբեր կերպով կը խորհինք, անօգուտ բան է մեղմանել։

Եւ Աբբա Բիքօն սկսաւ ցաւիլ որ պիտի բամնուէր իր գիւղէն, յետոյ ծուլէն՝ որ վանատան պատուհաններէն կ'երեար, յետոյ այն պզտիկ ձագարաձև ծմակներէն՝ որոնց մէջ կ'երթար կարդալու իր աղօթագիրքը, մինչ հեռուէն նաւերուն անցնելը կը տեսնէր։

Եւ երկու երէցները հրաժեշտ տուին։

Մերը համբուրեց Ժանը, որ լացը չի կրցաւ զսպել։

Ուրը օր եղաւ, Աբբա Թօլպիաքը նորէն եկաւ։ Խօսեցաւ այն բարեկարգութիւններուն վրայ՝ զորս ինքը կը կատարէր, իշխանի մը պէս՝ որ երկրին մէկ մասը կառավարելու կը կոչուի։

Յետոյ՝ խնդրեց կոմսուհիէն որ բրնաւ չի բացակայի կիրակնօրեայ պաշտամանքներուն, և ամէն տօնի օրերուն հաղորդուի։

—Դուք և ես, կըսէր ան, երկրին գլուխն ենք. մենք պարտինք կառավարել զայն և միշտ հետևելիք օրինակ հանդիսանալ ուրիշներուն։ Պէտք է որ միարան ըլլանք՝ զօրաւոր և ակնածելի ըլլալու համար։ Եկեղեցին և դրօշակը երբ ձեռք ձեռքի տան, խրճիթը պիտի վանայ մեղմէ և պիտի հնազանդի։

Ժաննին կրօնքը՝ համակ զգացում էր. ան այն երաշխուն հաւատքը ունէր՝ զոր կին մը միշտ կը պահէ իր մէջ. և, եթէ սանկ մը իր պարտականութիւնները կը կատարէր՝ ասիկա մանաւանդ վանքէն մնացած սովորութիւնն էր, պատանին խծբծող խաստասիրութիւնը՝ իր համոզումներէն շատացուցնէ՝ վարթեսիած ըլլալով։

(Շար.—Նախկին)

ԵԷՆԻ ՆԷՇՐԻՅԱՔ

ՎՏԻՏ ՎԱՐԴԵՐ

Գայտրի Ս. Կարապետ խիթամատնէսի թաղեպնոցին մատուռը գալէմի օրան մէկքիւր քիմապ ըէք նէֆիս վէ լաթիֆ չիրէր իւէ ֆէյզէոռֆանէ մէգալէլերի հավի վէ թէբիկ քիմապ մէկքիւր մէքթէպի ալինին իթթիֆազ էյլէմիկի մէսլէքի սալիմ իւէ քէսպ էյլէմիկի թէրագէյա պիր սէյիւր գավի պուլբնմը օյմաղա ումմա միլլէթ տաշլարբմը վէ ալէլումումա Գայսերլի վարթանտաշլարբմըդա ճիտանէն թավսիյէ իսէրիմ։ Ֆիյաթը 6 գուրուշ օլուպ, հէր քիմապճրտա վէ պայլըճա Մէրզանտա Եալարդ խանում 8 վէ 9 նումէրոտա քեային կէդրոնական քիթապխանէյինտէ սաթըլըր։ 5—5

Տէր և Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ